

ZAKRES WYKORZYSTANIA I APLIKACJI O ŚRODKI POMOCOWE UE W GMINIE HRUBIESZÓW I ŚRODKI Z INNYCH ZEWNĘTRZNYCH ŹRÓDEŁ

Programy przedakcesyjne	3
➤ <i>Phare-Struder 2</i>	3
➤ <i>Phare 2003</i>	3
➤ <i>Sapard</i>	6
Perspektywa budżetowa UE 2004-2006	8
➤ <i>Pilotażowy Program Leader+</i>	8
➤ <i>ZPORR</i>	8
➤ <i>INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006</i>	9
➤ <i>SPO ROL</i>	10
Perspektywa budżetowa UE 2007-2013	15
➤ <i>PO RPW</i>	15
➤ <i>RPO WL</i>	15
➤ <i>PO KL</i>	16
➤ <i>PROW</i>	22
➤ <i>Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013</i> ..	31
➤ <i>PO liŚ</i>	32
Perspektywa budżetowa UE 2014-2020	33
➤ <i>PROW</i>	33
➤ <i>PO liŚ</i>	35
➤ <i>PO PC</i>	36
Inne pozaunijne źródła	37
➤ <i>Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy</i>	37
➤ <i>Program Operacyjny „Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego”</i> 38	
➤ <i>Program Operacyjny „Rozwój inicjatyw lokalnych”</i>	38
➤ <i>Program Operacyjny „Rozwój infrastruktury kultury”</i>	39
➤ <i>Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 – 2011</i>	39
➤ <i>Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – ETAP II</i> BEZPIECZEŃSTWO – DOSTĘPNOŚĆ – ROZWÓJ	40
➤ <i>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</i>	41

➤ <i>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie</i> ..	43
➤ <i>„Razem Bezpieczniej”</i>	44
➤ <i>Program „Moje Boisko – Orlik 2012”</i>	44
➤ <i>Wsparcie Lokalnej Infrastruktury Drogowej</i>	44
➤ <i>Fundusz Dróg Samorządowych</i>	45
Gmina przyjazna funduszom	46

Programy przedakcesyjne

➤ **Phare-Struder 2**

(Pomoc dla Polski i Węgier w celu restrukturyzacji ich gospodarek)

Uczestnictwo w programach pomocowych Unii Europejskiej Gmina Hrubieszów rozpoczęła od przedakcesyjnego programu Phare-Struder 2 w roku 1999. Rozpoczęto wtedy realizację projektu pod nazwą „**Budowa wodociągu grupowego: Nowosiółki, Janki, Moniatycze**”. Łączna kwota projektu: 1.143.800,00 zł, w tym wkład własny: 260.000,00 zł. Szczegółowy podział udziałów finansowych z wyróżnieniem wielkości poniesionych w poszczególnych latach realizacji projektu przedstawia się następująco:

Instytucja finansująca	Wielkość wniesionej kwoty	
	rok 1999	rok 2000
budżet państwa	40.000zł	40.000zł
samorząd gminny	209.600zł	50.400zł
rolnicy indywidualni	392.200zł	0,00zł
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	299.500zł	0,00zł
środki z Phare-Struder 2	72.700zł	39.400zł
suma	1.014.000zł	129.800zł

Po przeprowadzeniu procedury przetargowej całkowita wartość projektu uległa zmniejszeniu do kwoty: 1.097.192,00 zł. W wyniku realizacji projektu utworzono stację wodociągową o wydajności 36m³/h. Sieć wodociągowa powstała z rur PCV o łącznej długości 30629 mb. W wyniku tegoż projektu powstało 305 punktów czerpalnych w trzech miejscowościach Gminy Hrubieszów.

➤ **Phare 2003**

(Program Współpracy Przygranicznej Phare; Fundusz Małych Projektów Infrastrukturalnych w ramach Narodowego Programu dla Polski 2003)

I. Otrzymaliśmy dofinansowanie (grant) na realizację projektu pn. „**Transgraniczna Trasa Turystyczna**” - na kwotę 94.532 euro. Wartość całkowita inwestycji zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie wynosiła 126.043 euro. Jej realizacja polegała na poprawie nawierzchni dróg, oznakowaniu trasy, utworzeniu pola namiotowego w m. Czumów, wykonaniu trzech wiat dla turystów w m.: Gródek, Czumów i Ślipcze, utworzeniu turystycznej bazy noclegowej w budynku Szkoły Podstawowej w Husynnem oraz na utworzeniu i wyposażeniu Gminnego Centrum Informacji Turystycznej w siedzibie Urzędu Gminy Hrubieszów.

Realizacja zadania została zakończona z końcem sierpnia 2006 r. Wykonawcą było, wyłonione w wyniku procedury przetargowej Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych w Hrubieszowie.

Celem ogólnym projektu był rozwój współpracy transgranicznej tak, by zwiększała możliwości rozwoju gospodarczego w sektorze turystyki. Ruch turystyczny w Województwie Lubelskim, a zwłaszcza na ścianie wschodniej jest bardzo niski. Turyści pochodzą głównie z

Ukrainy i Białorusi. Niskie zainteresowanie gminą, turystów polskich i zagranicznych, uwarunkowane jest głównie słabo rozwiniętą infrastrukturą. Brak jest również dynamicznie funkcjonujących podmiotów gospodarczych w sektorze turystyki. Realizacja projektu ma na celu zbudowanie publicznej infrastruktury turystycznej, wokół której narodzi się prywatne inicjatywy w sektorze usług turystycznych. Inicjatywy te dla pełnego wykorzystania walorów turystyczno-krajobrazowych po obu stronach granicy będą miały charakter bilateralny. W ramach realizacji powyższego celu projektodawca zakłada zdynamizowanie rozwoju gospodarczego w gminie, zwłaszcza w sektorze usług turystycznych. Realizacja powyższego działania będzie skorelowana z innymi inicjatywami władz samorządowych, zmierzającymi do wspierania lokalnych inicjatyw biznesowych.

Wśród celów bezpośrednich projektu wymieniono: stworzenie warunków infrastrukturalnych dla rozwoju gospodarczego w gminie, zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu oraz wzmocnienie powiązań w infrastrukturze turystycznej po obu stronach granicy. Kolejnym celem było zwiększenie świadomości ekologicznej zarówno mieszkańców gminy, jak i przyjeżdżających turystów.

Budowa ścieżki turystycznej miała przyczynić się do umożliwienia rozwoju gospodarczego w gminie, zwłaszcza w sektorze usług turystycznych: agroturystyki, bazy noclegowej, gastronomii, transportu i handlu. Impuls rozwoju w kierunku turystyki powinien objąć również sektor rolniczy (między innymi poprzez produkcję żywności ekologicznej i produktów regionalnych). Możliwość zdynamizowania rozwoju gospodarczego jest ściśle powiązana ze zwiększeniem atrakcyjności turystycznej, także poprzez powiązanie infrastruktury sektorowej po obu stronach granicy. Zbudowanie podstawowej infrastruktury turystycznej, spełniającej oczekiwania turysty, jest warunkiem wstępnym do przyciągnięcia ruchu turystycznego do gminy, rozwoju przemysłu turystycznego, uzupełniającego infrastrukturę publiczną oraz harmonijnej i prorozwojowej współpracy transgranicznej.

Celem działania jest wykorzystanie do rozwoju gospodarczego walorów naturalnych i charakteru rolniczego gminy w myśl zasad zrównoważonego rozwoju. Położenie geograficzne, także wzdłuż rzeki Bug, w naturalny sposób predestynuje gminę do stania się atrakcyjnym miejscem wypoczynku. Poprzez przybliżanie turystom i mieszkańcom walorów przyrodniczych nadbużańskiej gminy z zachowaniem zasad ekologii i ochrony środowiska, z ukazaniem unikatowych osobliwości przyrody, budować się będzie pozytywny wizerunek gminy, co przełoży się również na zwiększenie jej atrakcyjności inwestycyjnej.

W planowaniu rozwoju gminy bierze się pod uwagę takie wykorzystanie jej potencjału, który pozwoli zarówno na wzrost gospodarczy, jak i na zachowanie środowiska naturalnego w najlepszym możliwym stanie. Biorąc pod uwagę powyższe, realizacja działania zmierzającego do rozwoju przemysłu turystycznego, zmierza w harmonijny sposób do wzrostu gospodarczego i społecznego oraz jest zgodna z zasadami poszanowania środowiska naturalnego.

Powiązanie infrastruktury turystycznej po obu stronach granicy umożliwi rozwój lokalnej turystyki transgranicznej przyczyniając się do lepszego poznania środowisk lokalnych po obu stronach granicy i nawiązania kontaktów gospodarczych. Powiązany z rozwojem infrastruktury rozwój marketingu turystycznego stworzy nowe produkty na rynku.

Rozwój turystyki w gminie ściśle związany jest z planami rozwoju turystyki w regionie, zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego. Koreluje on także z zawartymi w Narodowym Planie Rozwoju kierunkami rozwoju widząc szansę rozwoju gospodarczego kraju w wykorzystaniu warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i turystyki.

Realizacja projektu polegała na:

- **Przeprowadzenie procedury przetargowej na wyłonienie wykonawcy oraz procedury wyłonienia audytora.**
- **Dostawy:**

1. Oznakowanie trasy turystycznej,

2. Utworzenie i wyposażenie Gminnego Centrum Informacji Turystycznej w siedzibie Urzędu Gminy Hrubieszów,
3. Utworzenie turystycznej bazy noclegowej na bazie istniejącej Szkoły Podstawowej w Husynnem,
4. Urządzenie pola namiotowego w miejscowości Czumów.
  - **Roboty :**
5. Uzupełnienie ubytków nawierzchni żużlowej na drodze gminnej w Cichobórz (odc. 2,4 km),
6. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w Cichobórz poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu (odc. 0,45 km),
7. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w Mienianach poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu (odc. 2,4 km),
8. Uzupełnienie ubytków nawierzchni żużlowej na drodze gminnej w Masłomęczu (odc. 2,0 km),
9. Uzupełnienie ubytków nawierzchni żużlowej na drodze gminnej w Kozodawach (odc. 0,3km),
10. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w Kozodawach poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu (odc. 0,2 km),
11. Niwelacja nawierzchni z niesortu piaskowca na drodze Kozodawy-Gródek równiarką (odc. 1km),
12. Remont cząstkowy nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej Gródek Kolonia-Gródek (odc. 1,4km),
13. Niwelacja drogi gruntowej Gródek-Teptiuków równiarką (odc. 2,1 km),
14. Poprawa przejezdności drogi gruntowej Gródek-Teptiuków poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa,
15. Niwelacja istniejącej nawierzchni z niesortu piaskowca na drodze gminnej Świerszczów -Dziekanów (odc. 1,25 km),
16. Niwelacja drogi gruntowej równiarką na odcinku Kobło-Moroczyn (odc. 1,8 km),
17. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w Moroczynie poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu,
18. Uzupełnienie ubytków nawierzchni żużlowej na drodze w miejscowości Moroczyn,
19. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w Moroczyna-Husynne poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu (odc.1,25 km),
20. Wznowienie granic pasa drogowego drogi gruntowej Husynne-Gródek (odc. 1,3 km),
21. Niwelacja drogi jw. Husynne-Gródek równiarką (odc. 1,3 km),
22. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w miejscowości Gródek poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu,
23. Niwelacja drogi gruntowej równiarką w miejscowości Gródek (odc. 1,0 km),
24. Niwelacja pasa granicznego równiarką w miejscowości Gródek (odc. 1,5 km),
25. Niwelacja pasa granicznego równiarką w miejscowości Czumów (odc. 0,9 km),
26. Uzupełnienie ubytków nawierzchni żużlowej na drodze gminnej w miejscowości Czumów (odc. 0,5 km),
27. Poprawa przejezdności drogi gruntowej w miejscowości Czumów poprzez wykonanie nawierzchni z mieszanki kruszywa i żużlu (odc. 0,25 km),
28. Niwelacja drogi gruntowej równiarką w miejscowości Ślipcze (odc. 0,9 km),
29. Ustawienie 5 witaczy na drogach Gminy Hrubieszów,
30. Wykonanie 3 wiat dla turystów.

II. Zgodnie z ustaleniami I Komitetu Sterującego – Monitorującego w 2006 r. projekt zgłoszony przez Gminę Hrubieszów pn. **„Budowa gminnej brykociarni słomy”** został zakwalifikowany do wsparcia w ramach usługi doradczej, polegającej na udzieleniu pomocy technicznej przy opracowaniu Studium Wykonalności i Raportu Oddziaływania Przedsięwzięcia na Środowisko w ramach programu Phare 2003, działanie: „Przygotowanie projektów do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego”. Warunkiem uzyskania wsparcia było opracowanie dokumentacji projektowej i technicznej.

Projekt obejmuje budowę dwóch linii technologicznych do produkcji brykietów o wydajności ok. 10 T każda na dobę, zlokalizowanej na bazie obiektów byłej GS Sch. Przewiduje również wykonanie prac remontowo budowlanych i modernizacyjnych istniejących obiektów, przygotowanie placów wewnętrznych, wymiany ogrodzenia, oraz dostosowanie stacji energetycznej i innych instalacji do potrzeb nowotworzonego zakładu. Całość prac poprzedzona zostanie wykonaniem projektu budowlanego i technologicznego, analizą techniczno ekonomiczną oraz uzyskaniem wymaganych prawem pozwoleń. Projekt (przedsięwzięcie) będzie miał charakter samofinansujący się chociaż nie generujący znacznych dochodów. Po wybudowaniu zostanie włączony w strukturę Gminnego Zakładu Usług Komunalnych będącego jednostką budżetową Gminy. Planuje się również zainstalowanie linii technologicznej do produkcji oleju roślinnego, wydajności ok. 10 T na dobę, głównie z rzepaku. Tak aby rolnicy z terenu gminy mogli skorzystać z możliwości produkcji oleju na własne potrzeby. Ponadto całość stanowić będzie docelowo, centrum produkujące odnawialne materiały energetyczne i stworzy kilkanaście miejsc pracy.

➤ **Sapard**

(Specjalny Program Przedakcesyjny Pomocy na rzecz Rolnictwa i Rozwoju Wsi)

I. W 2004 r. złożono wniosek o dofinansowanie projektu, w ramach Działania 3 Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich Schemat 3.1 Zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem Programu Sapard, pn. **„Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w m. Dąbrowa”**. Wcześniej przeprowadzono prace przygotowawcze. W 2003 r. zawarto umowę na wykonanie prac geodezyjnych polegających na wykonaniu i aktualizacji map sytuacyjno-wysokościowych w skali 1:1000 do celów projektowych. Wartość prac geodezyjnych wyniosła 14.785,39 zł. Następnie zawarto umowę na wykonanie projektu budowlanego, którego wartość wyniosła 9.418,00 zł.

Realizacja inwestycji była drugim etapem budowy wodociągu grupowego Czerniczyn. Wodociąg w Dąbrowie został zasilony ze stacji wodociągowej znajdującej się właśnie w Czerniczynie. Łączna wartość inwestycji wynosiła 577.986,79 zł, w tym środki Programu Sapard stanowiły 274.322,41 zł, a więc 49,72%.

Po otrzymaniu decyzji o współfinansowaniu inwestycji Gmina Hrubieszów rozpisła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu w procedurze uproszczonej. W wyniku tego wyłoniono wykonawcę Zakład Remontowo-Budowlany w Zamościu Adam Kustra, z którym podpisano umowę o wartości 543.035,00 zł. W efekcie wybudowano sieć wodociągową o długości 7202 mb oraz przyłącza do gospodarstw domowych o długości 1742 mb. Powstało jednocześnie 36 szt. punktów czerpalnych.

II. W 2004 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu do programu Sapard w ramach Działania 4 Różnicowanie działalności na obszarach wiejskich Schemat 4.3 Publiczna infrastruktura na obszarach wiejskich na inwestycję **„Wyposażenie sali**

gimnastycznej w Moniatyczach”. Łączna wartość projektu wyniosła 90.451,87 zł, w tym dofinansowanie z programu Sapard – 44.951,87 zł (co stanowiło 49,7%). Także w 2004 r. zakończono budowę Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Publicznych w Moniatyczach oraz oddano obiekt do użytkowania. Łączna wartość inwestycji wyniosła 1,3 mln zł, głównie finansowana ze środków własnych Gminy Hrubieszów, przy współdziałaniu Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu.

Perspektywa budżetowa UE 2004-2006

➤ **Pilotażowy Program Leader+**

I. W 2005 roku gmina realizowała projekt w ramach SPO – ROL Działanie 2.7 Pilotażowego Programu Leader + Schemat I pn.: **„Lepsze jutro - program aktywizacji społecznej mieszkańców Gminy Hrubieszów i Gminy Mircze”** na kwotę 136.900,00 zł (umowa na realizację projektu podpisana została 15 listopada 2004 r.). Celem projektu było pobudzenie aktywności i integracji mieszkańców gmin Hrubieszów i Mircze poprzez utworzenie partnerstwa publiczno-prywatnego (Lokalnej Grupy Działania) oraz dokonanie z inicjatywy środowisk lokalnych analizy możliwości rozwojowych gminy i opracowanie na tej podstawie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW). Projekt był realizowany na terenie obu gmin, ale wnioskodawcą i stroną w umowie z FAPA była Gmina Hrubieszów. W ramach projektu realizowane były działania informacyjno-ankietowe, szkoleniowe i doradcze, służące zaangażowaniu mieszkańców w proces przygotowania i tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych. Ostatecznie realizując cykl zadań projektowych wyłoniono grupę 80 liderów (LGD), która była inicjatorem powołania stowarzyszenia o nazwie: Stowarzyszenie Hrubieszowsko-Mireckie „Lepsze jutro” Lokalna Grupa Działania i opracowania ZSROW dla obu gmin. Stowarzyszenie uzyskało osobowość prawną. W miesiącu kwietniu 2006 r. zakończono realizację projektu i złożono dwa wnioski o płatność (pierwszy w miesiącu marcu drugi w maju) na łączną kwotę 127.332,00 zł.

II. Uzyskanie osobowości prawnej przez Stowarzyszenie Hrubieszowsko-Mireckie „Lepsze jutro” Lokalna Grupa Działania i opracowanie ZSROW dało możliwość złożenia w miesiącu czerwcu 2006 r. projektu do Schematu II SPO - ROL Działania 2.7 Pilotażowego Programu Leader+ pn.: **„Śladami Gotów” – Pradzieje Ziemi Hrubieszowskiej Elementem Europejskiego Dziedzictwa Kulturowego**, który przewiduje utworzenie ścieżki historyczno-przyrodniczej „Gocki Szlak” wraz z budową Gockiej Chaty jako eksponatu muzealnego. W ramach projektu będą prowadzone bezpłatne szkolenia agroturystyczne i usługi doradcze dla potencjalnych odbiorców pomocy (mieszkańców terenu objętego projektem). Łączna wartość finansowania z programu Leader+: 73.200,00 zł (100%). Cele projektu przewidywały również wspieranie rozwoju turystyki, w tym agroturystyki, jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców terenu objętego realizacją projektu. Stowarzyszenie podjęło współpracę z Instytutem Archeologii UMCS w Lublinie. Z powodu braku wystarczających środków finansowych, dostępnych w programie, wniosek został zakwalifikowany na listę rezerwową projektów oczekujących na finansowanie. W miesiącu lutym 2007 r. zapadła decyzja o przyznaniu Stowarzyszeniu środków na jego realizację.

➤ **ZPORR**

(Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego)

W ramach tego programu Gmina Hrubieszów złożyła w 2005 r. jeden wniosek w ramach Priorytetu 3 Rozwój lokalny Działanie 3.1 Obszary wiejskie na zadanie pod nazwą **Budowa wodociągu grupowego „Stefankowice”**. Projekt obejmował zwodociągowanie miejscowości: Stefankowice, Stefankowice Kolonia i Kułakowice Trzecie. Łączna wartość projektu: 4.540.635,70 zł, w tym dofinansowanie ze ZPORR: 3.306.505,29 zł (75%) i z budżetu państwa: 440.867,37 zł (10%). W m. Stefankowice przewidywano budowę stacji

wodociągowej. Całkowita długość sieci wodociągowej wynosiła 30,86 km, a liczba punktów czerpalnych 227 szt.

Projekt uzyskał pozytywną akceptację Zarządu Województwa Lubelskiego, ale z powodu braku środków na jego realizację został umieszczony na liście rezerwowej.

Pomimo tego w 2006 r. Gmina Hrubieszów rozpoczęła realizację inwestycji z własnych środków. W wyniku postępowania przetargowego w trybie przetargu nieograniczonego wyłoniony został wykonawca robót.

W lipcu 2007 r. oczekujący na liście rezerwowej wniosek został pozytywnie zaopiniowany i wydano decyzję o przyznaniu środków na realizację projektu. W miesiącu listopadzie złożono wniosek o płatność. Koszt całkowity zadania wyniósł: 1.638.054,43 zł, w tym dofinansowanie z EFRR: 1.171.301,92 zł i z budżetu państwa: 156.173,59 zł.

➤ **INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006** **(Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC)**

W ramach pierwszego naboru do tego programu złożono trzy wnioski:

1. W sierpniu 2005 r. w ramach programu **INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006** z działania 1.3 „Rozwój infrastruktury okołobiznesowej i turystyki” opracowany i złożony został wniosek o dofinansowanie projektu pn.: **„Rozbudowa Urzędu Gminy Hrubieszów na potrzeby Centrum wspierania współpracy transgranicznej”**, którego zakres rzeczowy obejmuje dobudowę (w tym dobudowę windy) i modernizację budynku Urzędu Gminy na łączną kwotę 1 680 762 zł. (wnioskowana kwota dofinansowania wynosi 1 260 572 zł). Złożenie wniosku poprzedzone zostało pracami analitycznymi w zakresie kosztów i funkcjonalności, a następnie przygotowany został wstępny program funkcjonalno-użytkowy.
2. **Budowa wodociągu grupowego „Stefankowice”** - projekt dotyczy następujących miejscowości: Stefankowice, Stefankowice-Kolonia i Kułakowice Trzecie na łączną kwotę: 4.673.673,70 zł (wnioskowana kwota dofinansowania z EFRR: 3.505.255,27 zł)
3. **„Budowa sieci wodociągowej z punktami czerpalnymi w m. Gródek”** na łączną kwotę: 849.096,86 zł (wnioskowana kwota dofinansowania z EFRR: 636.822,64 zł)

Wszystkie w/w projekty są po ocenie formalnej przez Wspólny Sekretariat Techniczny. Jednak z braku środków nie uzyskały dofinansowania. Realizacja obu przedsięwzięć „wodociągowych” została uruchomiona ze środków własnych gminy.

Natomiast na utworzenie Centrum Wspierania Współpracy Transgranicznej w październiku 2006 r. po raz kolejny złożono wniosek o dofinansowanie w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina. Tym razem z działania 2.1 „Wzmocnienie instytucjonalnej współpracy transgranicznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego”. Wniosek nie otrzymał dofinansowania.

➤ **SPO ROL**

(Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich)

W ramach tego programu w 2005 r. złożone zostały 4 wnioski w ramach działania „Odnowa wsi oraz ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego”.

1. **„Lepsze jutro-zaspokajanie potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców poprzez urządzenie centrów wsi”**. Wartość całkowita projektu: 382.735,64 zł. Kwota dofinansowania: 291.284,00 zł.

Celem niniejszego projektu było zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców 4 miejscowości Gminy Hrubieszów: Mienian, Obrowca, Ślipcza i Stefankowic. Dodatkowo dzięki realizacji projektu osiągnięto cele dodatkowe takie jak: podniesienie standardu życia i pracy na wsi, oraz rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego. W ramach projektu podjęto następujące zadania w poszczególnych miejscowościach:

Mieniany:

- wymiana pokrycia dachu na budynku świetlicy z płyt azbestowo-cementowych na pokrycie z blachy powlekanej, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz przeprowadzenie prac malarskich wewnątrz budynku,

- dostawa urządzeń do placu zabaw: zjeżdżalnia, huśtawka, karuzela,

- wykonanie ogrodzenia działki, na której znajduje się świetlica, oraz utwardzenie istniejącego dojazdu.

Obrowiec:

- wymiana pokrycia dachu na budynku świetlicy z płyt azbestowo - cementowych na blachę powlekaną, docieplenie wełną mineralną oraz przeprowadzenie prac malarskich wewnątrz budynku,

- dostawa urządzeń do placu zabaw - zestaw „zamek”,

- utwardzenie placu przed budynkiem świetlicy, poprzez ułożenie kostki brukowej i nawierzchni betonowej na podjeździe do posesji i bezpośrednio przed budynkiem. Ponadto zostanie wykonany remont opaski.

Ślipcze:

- wymiana pokrycia dachu na budynku świetlicy z płyt azbestowo - cementowych falistych na pokrycie z blachy powlekanej trapezowej, wymiana stolarki okiennej na okna z PCV oraz wymiana drzwi i bramy. Ponadto wykonane zostanie docieplenie ścian budynku i opaska wokół budynku.

- dostawa urządzeń do placu zabaw: piaskownica, zjeżdżalnia ślimak, huśtawka stojąca podwójna, huśtawki wiszące podwójne,

- wykonanie ogrodzenia działki, na której znajduje się świetlica, oraz remont placu dojazdu i dojścia do świetlicy.

Stefankowice:

- wymiana pokrycia dachu na budynku świetlicy z blachy płaskiej na blachę powlekaną trapezową, wymiana stolarki okiennej na okna z PCV oraz wymiana drzwi. Ponadto wykonane zostanie docieplenie ścian budynku i opaska wokół budynku,

- dostawa urządzeń do placu zabaw: piaskownica sześciokątna, huśtawka podwójna, zjeżdżalnia z laminatu z drabiną metalową, huśtawka ważka,

- wykonanie remontu grodzienia działki, na której znajduje się świetlica, oraz utwardzenie istniejącego dojazdu.

Remonty były konieczne ze względu na zły stan techniczny świetlic. Dzięki temu świetlice służą mieszkańcom do spotkań i zaspokajania ich potrzeb związanych z rozwojem tożsamości i więzi lokalnej, a także organizowania życia kulturalnego miejscowości co było

głównym celem projektu. Takiemu zachowaniu sprzyjają również urządzone place zabaw, spełniające rolę miejsc wypoczynku dla dorosłych a zabawy dla dzieci. Dla zapewnienia względów użytkowych i estetycznych wykonano ogrodzenie świetlic i placów zabaw oraz utwardzenie dojazdów i wybudowano chodniki, zapewniając bezpieczeństwo bawiącym się dzieciom.

2. „Odnowione świetlice i place zabaw na wsi - przyszłością Gminy Hrubieszów”.

Wartość całkowita projektu: 366.470,92 zł. Kwota dofinansowania: 222.755,00 zł.

Celem niniejszego projektu było zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców 11 miejscowości Gminy Hrubieszów: Cichobórz, Czumów, Dąbrowa, Husynne, Kobło, Masłomęcz, Moroczyn, Nowosiółki, Ubrodowice, Wolica, Wołajowice. Dodatkowo dzięki realizacji projektu osiągnięto cele programu SPO, wyznaczone w działaniu 2.3 takie jak: podniesienie standardu życia i pracy na wsi oraz rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Osiągnięciu powyższych celów służyła realizacja zadań, wyłonionych podczas opracowania Planów Rozwoju poszczególnych miejscowości. W ramach projektu zostały zrealizowane następujące działania w poszczególnych miejscowościach:

Cichobórz:

- odnowienie pomieszczeń świetlicy oraz jej wyposażenie w niezbędne sprzęt (kuchenny, audiowizualny, komputerowy itp.), urządzenie siłowni w jednym z pomieszczeń świetlicy, urządzenie placu zabaw dla dzieci, wyposażenie boiska sportowego w bramki do piłki nożnej i siatki do siatkówki.

Czumów:

- wyposażenie świetlicy i jej otoczenia w niezbędne sprzęt (meble, telewizor, odtwarzacz, antena satelitarna itp.) oraz zakup marmurowego stołu do tenisa, koszy betonowych, słupa ogłoszeniowego.

Dąbrowa:

- wyposażenie świetlicy w sprzęty, kształtowanie i zagospodarowanie centrum wsi -urządzenie kwietnika i terenu zieleni.

Husynne:

- wyposażenie pomieszczeń świetlicy (meble, telewizor, odtwarzacz, antena satelitarna itp.), kształtowanie i zagospodarowanie centrum wsi poprzez zagospodarowanie w zieleń i ustawienie słupa informacyjnego.

Kobło:

- wyposażenie pomieszczeń świetlicy (meble, telewizor, odtwarzacz, komputer itp.), urządzenie placu zabaw w pobliżu świetlicy, założenie kwietnika w centrum wsi, zakup i ustawienie koszy na śmieci, słupa ogłoszeniowego.

Masłomęcz:

- zakup potrzebnych mebli i sprzętu w tym muzycznego, wyposażenie boiska sportowego w urządzenia do tenisa stołowego, siatkówki, piłki nożnej etc., urządzenie terenu zieleni.

Moroczyn:

- wyposażenie świetlicy w komputery i meble do komputerów, urządzenie placu zabaw dla dzieci oraz przygotowanie boisk do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki, urządzenie w centrum wsi kwietnika.

Nowosiółki:

- wyposażenie pomieszczeń świetlicy (meble, telewizor, odtwarzacz, urządzenia sanitarne i kuchenne, itp.), urządzenie placu zabaw, urządzenie boisk do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki.

Ubrodowice:

- urządzenie terenów zielonych wokół świetlicy, urządzenie i wyposażenie boisk do siatkówki i piłki nożnej.

Wolica:

- wyposażenie pomieszczeń świetlicy w sprzęt kuchenny, meble, komputery, internet itd., urządzenie terenów zielonych wokół świetlicy, urządzenie i wyposażenie placu zabaw dla dzieci, urządzenie i wyposażenie boisk do siatkówki, koszykówki i piłki nożnej.

Wołajowice:

- wyposażenie świetlicy w sprzęt kuchenny i sanitarny, urządzenie mini-siłowni, urządzenie i wyposażenie boiska do piłki nożnej.

3. „Przyszłość-zaspokajanie potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców poprzez urządzenie centrów wsi”. Wartość całkowita projektu: 475.344,00 zł. Kwota dofinansowania: 380.275,00 zł.

Celem niniejszego projektu było zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców 3 miejscowości Gminy Hrubieszów: Teptiukowa, Kosmowa i Moniatycz. Dodatkowo dzięki realizacji projektu osiągnięto cele dodatkowe takie jak: podniesienie standardu życia i pracy na wsi oraz rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego. W ramach projektu podjęto następujące zadania w poszczególnych miejscowościach: Teptiuków:

- wymiana pokrycia dachu na budynku świetlicy blachą trapezową powlekaną, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana podłóg z drewnianych na terakotę oraz przeprowadzenie prac malarskich, wykonanie rynien i rur spustowych,

- dostawa urządzeń do placu zabaw: zjeżdżalnia, zestaw - Baszta, huśtawka podwójna, huśtawka ważka na sprężynie, piaskownica z desek, motor bujany, ławka na stelażu betonowym z oparciem, karuzela tarczowa, słup z koszem niskim, stolik do gry w szachy i w chińczyka, ławko stół.

- wykonanie utwardzenia kostką brukową terenu przed świetlicą przy drodze gminnej w centrum wsi oraz wykonanie wjazdu z kostki brukowej na teren działki, na której znajduje się budynek świetlicy.

Kosmów:

- wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na okna z PCV i drzwi drewniane, wymiana pokrycia dachu budynku świetlicy z płyt azbestowo- cementowych (kostki), na pokrycie z blachy powlekaną trapezowej, wymiana rynien i rur spustowych oraz wykonanie obróbek blacharskich, wykonanie opaski betonowej wokół budynku z wykonaniem izolacji pionowej ścian fundamentowych,

- dostawa urządzeń do centrum wsi: ławka, grill betonowy, kosz na śmieci, słup informacyjny,

- wykonanie utwardzenia kostką brukową terenu przed świetlicą przy drodze powiatowej Cichobórz - Kosmów oraz remont istniejącego wjazdu na teren działki, na której znajduje się świetlica, wykonanie ogrodzenia działki świetlicy wiejskiej,

Moniatycze:

- remont pokrycia dachu na budynku świetlicy z papy asfaltowej na lepiku, wymiana stolarki okiennej na okna z PCV oraz wymiana drzwi . Ponadto wykonane zostanie docieplenie ścian budynku, opaski wokół budynku, oraz prace modernizacyjne i konserwacyjne wewnątrz budynku,

- dostawa urządzeń do placu zabaw oraz produktów: zestaw zabawowy BASZTA, murowany stolik do gry w szachy, warcaby i chińczyka,

- wykonanie ogrodzenia działki, na której znajduje się świetlica, oraz remont placu, dojazdu i dojścia do świetlicy.

Zaplanowane remonty były konieczne ze względu na zły stan techniczny świetlic. Będą one bowiem służyć mieszkańcom do spotkań i i zaspokajania ich potrzeb związanych z

rozwojem tożsamości i więzi lokalnej, a także organizowania życia kulturalnego miejscowości, co jest głównym celem projektu. Takiemu zachowaniu sprzyjają także urządzone place zabaw, spełniające rolę miejsc wypoczynku dla dorosłych a zabawy dla dzieci. Ze względów użytkowych i estetycznych wykonano remont ogrodzenia świetlic i placów zabaw.

4. **„Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Hrubieszów”**. Wartość całkowita projektu: 208.973,00 zł. Kwota dofinansowania: 144.796,00 zł.

Celem niniejszego projektu było zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców 10 miejscowości Gminy Hrubieszów: Czerniczyn, Dziekanów, Gródek, Kozodawy, Kułakowice Pierwsze, Kułakowice Drugie, Kułakowice Trzecie, Łotoszyny, Metelin, Stefankowice Kolonia, Szpikołoso. Dodatkowo dzięki realizacji projektu osiągnięto cele programu SPO, wyznaczone w działaniu 2.3 takie jak: podniesienie standardu życia i pracy na wsi, oraz rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego. Osiągnięciu powyższych celów służyła realizacja zadań, wyłonionych podczas opracowania Planów Rozwoju poszczególnych miejscowości. W ramach projektu zrealizowano następujące działania w poszczególnych miejscowościach:

Czerniczyn:

- zagospodarowanie terenu przylegającego do świetlicy (kosze, krzewy), wyposażenie świetlicy w niezbędny sprzęt (sanitarny i audiowizualny) i ukształtowanie centrum wsi.

Dziekanów:

- ukształtowanie i zagospodarowane centrum wsi (ławki, pergole), urządzenie terenów zielonych (donice, karuzela, róże).

Gródek:

- wyposażenie świetlicy (krzesła, stoliki, telewizor) oraz boiska w dodatkowe elementy sportowe (np. bramki, kosze).

Kozodawy:

- odnowienie terenu wokół świetlicy, wyposażenie świetlicy w różnorodny sprzęt audiowizualny, w tym komputery dla potrzeb mieszkańców i przede wszystkim młodzieży. Zagospodarowanie i urządzenie terenów zielonych (np. ławki, zjeżdżalnia, krzewy) w centrum wsi.

Kułakowice I:

- wyposażenie świetlicy (sprzęt audiowizualny, kuchenny, sportowy), urządzenie placu zabaw dla dzieci, zagospodarowanie terenów zielonych w centrum wsi oraz wyposażenie w dodatkowe sprzęty boiska sportowego.

Kułakowice II:

- wyposażenie w potrzebne sprzęty świetlicy, zagospodarowanie centrum wsi, wyposażenie placu zabaw dla dzieci.

Kułakowice III:

- urządzenie placu zabaw dla dzieci oraz wyposażenie w dodatkowe sprzęty sportowe boiska (w tym np. ławki, grill, krzewy)

Łotoszyny:

- zagospodarowanie terenu w centrum wsi (ławki, grill, karuzela, itp.), ustawienie koszy na śmieci, zainstalowanie nowych bramek do piłki nożnej oraz słupków do siatkówki i koszykówki na boisku sportowym.

Metelin:

- wyposażenie w nowoczesny sprzęt świetlicy wiejskiej (np. komputer, wieża, Kuchenka) oraz zagospodarowanie centrum wsi w celu urządzenia placu zabaw dla dzieci i miejsca sportowych zajęć dla młodzieży.

Stefankowice Kolonia:

- odnowienie przystanku oraz zagospodarowanie terenu wokół przystanku. Szpikołoso:

- urządzenie terenów zielonych w centrum wsi, wyposażenie placu zabaw dla dzieci oraz boiska sportowego dla młodzieży.

Wnioskami objętych jest 29 miejscowości z terenu Gminy Hrubieszów. Zakres rzeczowy jest bardzo szeroki od prac remontowo-budowlanych, poprzez budowę tzw. małej architektury do wyposażenia w sprzęt elektroniczny, czy gospodarczy. Wszystkie te działania mają cechę wspólną, dotyczącą centrów miejscowości i mają na celu dalsze pobudzenie aktywności środowisk lokalnych.

Wszystkie cztery projekty otrzymały dofinansowanie i w lutym 2006 r. Gmina Hrubieszów zawarła umowy z Marszałkiem Województwa Lubelskiego na łączną kwotę 1.442.505 zł. Realizację dwóch z powyżej wymienionych projektów zakończono z końcem września 2006 r., jednego w listopadzie 2006 r., a ostatniego w czerwcu 2007 r.

5. W 2006 r. złożono z Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” w zakresie działania 2.3 „Odnowa wsi i ochrona dziedzictwa kulturowego” - tytuł projektu: **„Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Wołajowicach”**. Projekt ubiegał się o dofinansowanie w wysokości 326.047 zł. Wniosek przeszedł wstępną ocenę w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie, ale z powodu braku środków finansowych został umieszczony na liście wniosków oczekujących na realizację.

Perspektywa budżetowa UE 2007-2013

➤ **PO RPW**

(Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej)

1. Gmina Hrubieszów znacznie wcześniej przygotowywała się również do okresu funkcjonowania unijnego budżetu, zaplanowanego na lata 2007-2013. W związku z tym w 2006 r. złożono wniosek do Planu Inwestycyjnego Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 w ramach działania 1.3 „Wspieranie innowacji” na łączną kwotę 3.941.815 zł - tytuł projektu: **„Budowa gminnej brykielni słomy”**. Wniosek został zakwalifikowany do rozpatrzenia przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Jednak nie otrzymał dofinansowania.
2. W kwietniu 2011 r. Gmina Hrubieszów przystąpiła do partnerstwa z Gminami: Ełk, Sanok i Suwałki oraz Zamość, w wyniku którego Gmina Zamość złożyła partnerski projekt pn.: **„Rozwój i współpraca pierścieniowych gmin Polski Wschodniej”** do dofinansowania w ramach działania I.4 „Promocja i Współpraca” Osi priorytetowej I „Nowoczesna Gospodarka” PO Rozwój Polski Wschodniej. Projekt otrzymał dofinansowanie i w czerwcu 2012 r. Gmina Zamość podpisała umowę na jego realizację. Gmina Hrubieszów uczestniczyła jedynie w części tego projektu, w zakresie opracowania wspólnej dla 5 gmin strategii rozwoju i współpracy na lata 2014-2020, a także folderów dotyczących gospodarki oraz turystyki. Projekt był realizowany w okresie: czerwiec 2012 r. – listopad 2014. Wkład finansowy Gminy Hrubieszów wyniósł 984,00 zł, a wartość otrzymanego dofinansowania (dla części w której uczestniczyła Gmina Hrubieszów): 8.856,00 zł.

➤ **RPO WL**

(Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego)

1. W kwietniu 2008 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji projektu pn.: **„Remont z wyposażeniem Gminnego Ośrodka Kultury w Wołajowicach”** w ramach Osi Priorytetowej VII. Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki Kategoria II: Infrastruktura kultury RPO WL na lata 2007-2013. Celem głównym projektu była poprawa dostępności społeczeństwa do dóbr kultury oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy. Cel ten miał zostać osiągnięty poprzez wyremontowanie istniejącego budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Hrubieszowie z/s w Wołajowicach i przystosowanie go do potrzeb osób niepełnosprawnych. Teren wokół budynku miał zostać ogrodzony i utwardzony. Całkowita wartość projektu: 675.340,38 zł, w tym planowane dofinansowanie z Europejskiego Programu Rozwoju Regionalnego w wysokości 85%: 574.039,32 zł.
Złożony wniosek przeszedł w czerwcu 2008 r. pozytywnie ocenę formalną, a następnie w sierpniu 2008 r. ocenę merytoryczną, uzyskując 67,22 punktów. Jednak z powodu niewystarczających środków finansowych w dostępnej alokacji projekt został umieszczony na liście rezerwowej Działania 7.1. W związku z aplikowaniem przez Gminny Ośrodek Kultury o środki na remont budynku w ramach PROW (bardzo zbliżony zakres rzeczowy), Gmina Hrubieszów w czerwcu 2009 r. wycofała wniosek z listy rezerwowej.

2. W miesiącu lipcu 2009 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn.: „**Budowa sali gimnastycznej przy Gminnym Gimnazjum w Kozodawach**” w ramach Osi Priorytetowej VIII Infrastruktura społeczna Działanie 8.2 „Infrastruktura szkolna i sportowa”. Całkowita wartość tego projektu wynosi: 1.898.526,56 złotych, a wnioskowane dofinansowanie: 1.518.821,24 zł (80% środków kwalifikowalnych). Budowę sali Gmina rozpoczęła jeszcze w lipcu 2008 r. z własnych środków. Data zakończenia realizacji projektu: 31 października 2009 r. (ze środków własnych). Wniosek przeszedł pozytywnie ocenę techniczną, a następnie merytoryczną, zyskując duże szanse na dofinansowanie. Niestety decyzją Zarządu Województwa Lubelskiego został przesunięty na dalszą pozycję listy rankingowej.

Inwestycja została też wpisana do Wojewódzkiego Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Lubelskiego na rok 2009 i lata następne. Oznacza to, że Marszałek Województwa Lubelskiego wydał pozytywną opinię w sprawie przyznania dofinansowania budowy sali w wysokości 500 tys. złotych. Ostateczną decyzję w tej sprawie podjął Minister Sportu i Turystyki, do którego złożono stosowny wniosek. Dofinansowanie zostało przekazane na początku stycznia 2010 r. Środki finansowe pochodziły z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

W listopadzie 2015 r. Gmina Hrubieszów otrzymała informację o możliwości dofinansowania projektu, w związku z pojawieniem się dodatkowych środków przeznaczonych na konkurs wniosków. W celu dofinansowania złożono nową dokumentację, uzupełnioną o dokumentację przetargową i finansową z realizacji projektu. Uzupełnianie dokumentacji trwało do kwietnia 2016 r. Umowa dofinansowania została podpisana w kwietniu 2016 r. na kwotę dofinansowania: 1.358.384,18 zł. W maju złożono wniosek o płatność i rozliczono dofinansowanie.

3. W miesiącu lipcu 2009 r. Gmina Hrubieszów złożyła również wniosek o dofinansowanie projektu pn.: „**Wioski tematyczne - nowy produkt turystyczny na terenie Gminy Hrubieszów**”. Wartość projektu: 600 tys. złotych, w tym wysokość dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WL (70% wydatków kwalifikowalnych): 415,5 tys.

Projekt przewiduje utworzenie wiosek tematycznych w 9 miejscowościach: Cichobórz, Kułakowice Pierwsze, Moroczyn, Nowosiółki, Stefankowice, Szpikołasy, Ślipcze, Ubrodowice i Wolica. Ponadto ma powstać Centrum Informacji Turystycznej i strona internetowa. Najbardziej zaangażowani mieszkańcy miejscowości, w których mają powstać wioski, będą przechodzić szkolenia, w tym z wykonywania pamiątek, charakterystycznych dla danej wioski oraz m.in. szycia strojów dla aktorów. Ponadto, po co najmniej 12 osób z każdej miejscowości ma zostać przeszkolonych na aktorów, odgrywających przed turystami scenki.

W wyniku oceny formalnej w oparciu o kryteria brzegowe w sierpniu 2009 r. projekt został odrzucony i nie uzyskał dofinansowania.

➤ **PO KL**

(Program Operacyjny Kapitał Ludzki)

1. W czerwcu 2008 r. Zarząd Województwa Lubelskiego podjął uchwałę o udzieleniu dofinansowania na projekty systemowe w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Na liście projektów, które otrzymały dofinansowanie

znalazł się projekt Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie pn.: „**Lepsze Życie**”. Realizację projektu rozpoczęto w czerwcu 2008 r. Jego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej. Założono, że do dnia 31 grudnia 2008 r. 19 osób bezrobotnych z terenu Gminy Hrubieszów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ukończy kurs prawa jazdy. Całkowita wartość projektu: 56.592,00 zł, w tym dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego: 50.649,15 zł.

2. Ponownie, projekt Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie pn.: „**Lepsze Życie**” realizowany był w 2009 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Cel projektu to: poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej. Tym razem GOPS otrzymał dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w wysokości 58.175,00 zł. Całkowiłą wartość projektu oszacowano na 65.000,00 zł.

Projekt skierowany jest do osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej które nie pracują ale są zdolne do podjęcia zatrudnienia, do zmotywowania zmiany swojej sytuacji życiowej i są w wieku aktywności zawodowej, w szczególności należące do jednej z poniższych kategorii:

- a) Osoby po zwolnieniu z zakładu karnego,
- b) Osoby długotrwale bezrobotne,
- c) Osoby bezdomne,
- d) Osoby niepełnosprawne,
- e) Osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających,
- f) Osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dzieckiem lub innymi osobami,
- g) Młodzież w wieku 15-25 lat,
- h) Otoczenie osób wykluczonych.

W ramach działania przewiduje się:

- a) Realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- b) Wzmacnianie podmiotów realizujących usługi poprzez budowanie otoczenia sprzyjającego rozwojowi beneficjentów projektu.

Założeniem projektu było to, że w terminie od dnia 2 lutego do dnia 30 listopada 2009 r. 14 osób bezrobotnych z terenu Gminy Hrubieszów, w wieku 18 - 55 lat, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ukończy kurs na prawo jazdy.

3. Rok 2010 był już trzecim rokiem z rzędu, w którym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie realizuje projekt systemowy pod nazwą „**Lepsze Życie**”. GOPS otrzymał na realizację tego projektu w 2010 r. dofinansowanie w wysokości 164.818,68 zł (trzykrotnie więcej niż w latach poprzednich) z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytetu VII. Promocja integracji społecznej Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Tymczasem całkowita wartość projektu wynosi: 184.154,95 zł. W okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2010 r., w ramach projektu „Lepsze Życie” - 2010, GOPS miał objąć wsparciem osoby bezrobotne oraz pracujące zawodowo na czas określony, nie posiadające kwalifikacji pozwalających na dalsze wykonywanie dotychczasowej pracy lub środki finansowe którymi dysponują są niewystarczające do zdobycia kwalifikacji

zawodowych i przez to zagrożone są wykluczeniem społecznym. W styczniu komisja rekrutacyjna zakwalifikowała do udziału w projekcie łącznie 19 osób, w tym: 10 osób bezrobotnych i 9 osób pracujących. Osoby te będą szkolone w zakresie animatora kultury.

4. W 2011 r. projekt „**Lepsze życie**” również otrzymał dofinansowanie. Projekt skierowany był do osób korzystających z pomocy społecznej. Zakładał objęcie wsparciem osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo oraz pracujące zawodowo na czas określony, nie posiadające kwalifikacji pozwalających na dalsze wykonywanie dotychczasowej pracy lub środków finansowych niewystarczających do zdobycia kwalifikacji zawodowych i przez to zagrożone są wykluczeniem społecznym. Szczegółowo projekt przewidywał m.in. utworzenie punktu poradnictwa psychologicznego dla 24 osób, w tym 7 osób pracujących, 13 osób bezrobotnych i 4 osoby niepełnosprawnych oraz utworzenie punktu poradnictwa prawnego w lokalu przystosowanym dla osób niepełnosprawnych na terenie miasta Hrubieszów, mającego na celu zapewnienie wsparcia wszystkim osobom biorącym udział w projekcie a w szczególności osobom niepełnosprawnym co miało wpłynąć pozytywnie na motywacje do zmiany sytuacji życiowej (podniesienie wiary w siebie we własne możliwości i umiejętności). Ponadto zaplanowano przeprowadzenie doradztwa zawodowego oraz 3-dniowego wyjazdu integracyjnego w formie warsztatów dla wszystkich 24 osób objętych realizacją projektu. Kolejnym działaniem było zorganizowanie wysokiej jakości trzech szkoleń które miały na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania zawodu z zakresu: sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej, bukieciarstwa z elementami decoupage, wizażu z kreowaniem wizerunku. Na ten cel Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie otrzymał dofinansowanie w kwocie 213.135,30 zł. Natomiast całkowita wartość projektu wynosi 238.140,00 zł.
5. Projekt „**Lepsze życie**” ponownie został zatwierdzony do dofinansowania na 2012 r. w dniu 29 maja. Projekt skierowany jest do osób korzystających z pomocy społecznej. Objęte zostaną wsparciem osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo oraz pracujące zawodowo na czas określony, nie posiadające kwalifikacji pozwalających na dalsze wykonywanie dotychczasowej pracy lub środki finansowe którymi dysponują są niewystarczające do zdobycia kwalifikacji zawodowych i przez to zagrożone są wykluczeniem społecznym. Na ten cel Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie otrzymał dofinansowanie w kwocie 294.105,95 zł. Natomiast całkowita wartość projektu wynosi 328.610,00 zł.
6. Rok 2013 był kolejnym rokiem wdrażania projektu systemowego „**Lepsze życie**”. Projekt został zatwierdzony do dofinansowania w marcu 2013. Wartość całkowita została oszacowana na kwotę 210.896,00 zł, a wnioskowane dofinansowanie na kwotę 188.751,92 zł.
7. W 2014 r. na realizację projektu systemowego „**Lepsze życie**” przyznano dofinansowanie w wysokości 162.674,31 zł. Całkowita wartość projektu wyniosła: 181.759,00 zł. Pozyskane środki wykorzystywane były na uczestnictwo w warsztatach i kursach Centrum Integracji Społecznej.
8. W lutym 2008 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji projektu pn.: „**Idziemy do przedszkola**” w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej PO KL. Całkowita wartość projektu: 114.570,00 zł. Celem głównym projektu było propagowanie i upowszechnianie kampanii informacyjnej, dotyczącej

znaczenia edukacji przedszkolnej dzieci w wieku 3 - 5 lat. Kluczowym zamierzeniem miało być uświadomienie rodzicom, iż wiek przedszkolny to najważniejszy okres rozwoju psychofizycznego i społecznego dziecka, kształtowania się jego osobowości oraz budowania potencjału intelektualnego. Działania zaplanowane w projekcie obejmowały 8 zadań związanych z przeprowadzeniem kampanii informacyjnej na rzecz edukacji przedszkolnej. Działaniami objęci mieli zostać, przede wszystkim, rodzice dzieci w wieku 3 - 5 lat z terenu Gminy Hrubieszów, ale też ich dzieci oraz pozostali mieszkańcy gminy. Wielość działań umożliwi rodzicom poznanie potrzeb i problemów dzieci w wieku przedszkolnym, w szczególności poznanie znaczenia wczesnej edukacji we wszechstronnym rozwoju dzieci i pozytywnego wpływu na ich późniejszą karierę szkolną. Różnorodne formy oddziaływań pozwolą również na samorozwój rodzica poprzez nabywanie umiejętności interpersonalnych, pracy w sposób warsztatowy, prezentacji pomysłu i rozwiązywanie problemu, pracy z internetem, co przekonuje o rozwoju informatycznego społeczeństwa Gminy Hrubieszów nakierowanego na odnoszenie sukcesu, u podstaw którego znajduje się wyrównanie szans edukacyjnych, jaką daje przekonanie o ważności wczesnej edukacji przedszkolnej. W późniejszym etapie rozwoju działań gminy zaplanowano stworzenie 2 ośrodków przedszkolnych, prowadzonych na zasadach Klubu Przedszkolaka zwanych „Kubusiowi Akademia”, do których rodzice mogliby posyłać dziecko 3 - 5 letnie z przekonaniem, że jest to rzeczywiście słuszną drogą rozwoju i udanego startu w dorosłość. Projekt nie otrzymał dofinansowania.

9. W marcu 2008 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji projektu pn.: **„Więcej umiem - więcej wiem”** w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych" PO KL. Projekt obejmował 10 zadań, związanych z wyrównywaniem szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Przede wszystkim działaniami zostaną objęci uczniowie Szkół Podstawowych z miejscowości: Kobló, Kułakowice Trzecie, Szpikołoso, Stefankowice, Ślipcze, Obrowiec, Husynne, Dziekanów, Czerniczyn i Mieniany oraz z Gminnego Gimnazjum w Kozodawach i Zespołu Szkół Publicznych w Moniatyczach. Wśród zadań zaplanowanych do realizacji znajdowały się:

- prowadzenie zajęć wyrównawczych;
- prowadzenie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych;
- zorganizowanie pozaszkolnych warsztatów plastycznych, spotkań muzycznych, spotkań ze sztuką kulturalną, warsztatów informatycznych;
- zorganizowanie wycieczek krajoznawczych.

Wartość kosztorysowa projektu oszacowana została na kwotę 412.032,00 zł (w 100% finansowane ze środków Programu). Projekt nie otrzymał dofinansowania.

8. W marcu 2009 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn.: **„Kubusiowi Akademia”** w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.1 Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej PO KL. Wniosek został pozytywnie oceniony pod względem formalnym, ale nie otrzymał pozytywnej oceny na etapie oceny merytorycznej i nie został dofinansowany.

9. W lipcu 2009 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie o dofinansowanie projektu pn.: **„Akademia Sołecka w Gminie Hrubieszów”**. Został on złożony w ramach Priorytetu VII. Promocja integracji społecznej Działania 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji PO KL. Wartość planowanego dofinansowania: 50.000 zł, które w 100% miałyby pochodzić z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO KL.
- Projekt przewiduje przeszkolenie grupy sołtysów i członków rad sołeckich z miejscowości należących do Gminy Hrubieszów w ramach tzw. „Akademii Sołtysów”. Jej uczestnikami będzie 26 osób (po 13 kobiet i mężczyzn). Przeprowadzonych ma zostać 80 godzin szkoleniowych z zakresu „Umiejętności lidera”, 40 godzin z zakresu obsługi komputera, 100 godzin z zakresu „Innowacyjne rozwiązania dla sołectw”. Ponadto utworzone zostaną dwa biura obsługi sołectw, w których zatrudnione zostaną łącznie dwie osoby (1 kobieta i jeden mężczyzna).
- Planowany okres realizacji projektu: 01.12.2009 - 30.06.2010.
- Projekt nie otrzymał dofinansowania.
10. W lipcu 2009 r. Gminny Ośrodek Kultury w Hrubieszowie z/s. w Wołajowicach złożył wniosek do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie o dofinansowanie projektu pn.: **„Trubadurzy – Wiejscy Animatorzy Kultury”**. Został on złożony w ramach Priorytetu VII. Promocja integracji społecznej Działania 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji PO KL. Wartość planowanego dofinansowania: 50.000 zł, które w 100% miałyby pochodzić z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO KL.
- W ramach projektu przewidziano przeprowadzenie szkoleń dla 15 osób w zakresie animacji i integracji. Przeszkoleni mieliby następnie zorganizować 5 małych imprez w różnych miejscowościach gminy, angażując do tego mieszkańców i zapewniając czynny udział dzieci. Realizacja projektu kończyłaby się dwoma dużymi imprezami integracyjnymi.
- Planowany okres realizacji projektu: 01.01. – 30.10.2010 r.
- Projekt nie otrzymał dofinansowania.
11. W listopadzie 2009 r. Stowarzyszenie Rozwoju i Wspierania Promocji Wsi Kułakowice Trzecie złożyło wniosek o dofinansowanie projektu pn.: **„Fabryka snów” - utrwalenie wypracowanej w PPWOW formy alternatywnej edukacji przedszkolnej w Gminie Hrubieszów** w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.1 Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej PO KL. Całkowita wartość projektu została oszacowana na: 299.184,00 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 287.800,80 zł.
- Projekt nie otrzymał dofinansowania.
12. W listopadzie 2009 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn.: **„Kubusiowi Akademia - utrwalenie i rozwój efektów Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich w Gminie Hrubieszów”** w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.1 Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej PO KL. Celem projektu było zmniejszenie nierówności w dostępie do edukacji przedszkolnej 140 dzieci z terenów wiejskich w wieku od 3 do 5 lat. Cel ten miał być realizowany w okresie od dnia 1 kwietnia 2010 r. do dnia 31 marca 2012 r. Efektem realizacji projektu miało być natomiast powstanie 6 punktów przedszkolnych w miejscowościach: Cichobórz, Czerniczyn, Husynne, Moniatycze, Szpikołosy i Ślipcze. W

tym celu przewidziano adaptację pomieszczeń przewidzianych na przedszkola oraz wyposażenie ich. Całkowita wartość projektu została oszacowana na: 2.472.572,43 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 2.430.381,55 zł.
Projekt nie otrzymał dofinansowania.

13. Ponownie wniosek pod nazwą „**Kubusiowi Akademia – utrwalenie i rozwój efektów Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich w Gminie Hrubieszów**” został złożony we wrześniu 2010 r. w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.1 Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej PO KL. Całkowita wartość projektu została oszacowana na: 2.682.742,94 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 2.441.303,20 zł. Projekt ma na celu wsparcie 95 dzieci w wieku 3-5 lat mieszkających na wsi poprzez objęcie ich edukacją przedszkolną. W tym celu w miejscowościach: Husynne, Szpikołosy, Cichobórz, Czerniczyn i Ślipcze mają zostać utworzone punkty przedszkolne.

Jeszcze we wrześniu 2010 r. wniosek przeszedł pozytywnie ocenę techniczną i został skierowany do dalszej weryfikacji. Natomiast w listopadzie 2010 r. otrzymał pozytywną decyzję o dofinansowaniu. Projekt jest realizowany od sierpnia 2011 r. do lipca 2014 r.

14. W grudniu 2010 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu systemowego w zakresie „Indywidualizacji procesów nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych” w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałania 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Projekt nosi tytuł „**Lepszy start – indywidualizacja nauczania uczniów kl. I – III szkół podstawowych Gminy Hrubieszów**”. Całkowita wartość projektu została oszacowana na: 180.000,00 zł. Jednocześnie kwota ta stanowi wartość dofinansowania, która równa jest 100% wydatków kwalifikowanych. Projekt ma być realizowany w okresie: od 01.08.2011 r. do 31.07.2012 r. Celem głównym projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez prowadzenie zajęć dla 124 uczniów klas I – III wszystkich 6 szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Hrubieszów ukierunkowanych na indywidualizację nauczania w roku szkolnym 2011/2012. Do celów szczegółowych projektu należy:

- usprawnienie umiejętności czytania i pisania, w tym zmniejszenie zagrożenia dysleksją u 67 uczniów,
- przezwyciężenie trudności w zdobywaniu umiejętności matematycznych u 66 uczniów,
- objęcie 53 uczniów pomocą logopedyczną,
- rozwijanie zainteresowań matematyczno-przyrodniczych u 33 uczniów.

Na początku stycznia 2011 r. wniosek pozytywnie przeszedł ocenę techniczną i został skierowany do dalszej weryfikacji. Natomiast w marcu 2011 r. otrzymał pozytywną decyzję o dofinansowaniu.

15. W marcu 2011 r. Gmina Hrubieszów przystąpiła do partnerstwa lokalnego w powiecie hrubieszowskim w wyniku realizowanego przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregion Bug i Chełmskie Stowarzyszenie Rozwoju Społeczno-Gospodarczego CIVIS projektu pn.: „**Regionalne Partnerstwo na rzecz rozwoju**” dofinansowanego w ramach Priorytetu VIII

Regionalne kadry gospodarki Działania 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie Poddziałania 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie. W wyniku realizowanego w latach 2011 – 2012 projektu opracowano obszerny dokument o nazwie „Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą dla powiatu bialskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego, tomaszowskiego i włodawskiego. Gmina Hrubieszów nie wносиła do projektu własnych środków finansowych.

➤ **PROW**

(Program Rozwoju Obszarów Wiejskich)

- I. W miesiącu październiku 2008 r. Rada Gminy Hrubieszów przyjęła Plany Odnowy Miejscowości na lata 2008 – 2015 dla pięciu sołectw: Czumowa, Dąbrowy, Janek, Masłomęcza i Wołajowic. Plany te były opracowywane od sierpnia 2008 r., a następnie zostały przyjęte podczas zebrań wiejskich w poszczególnych sołectwach. Opracowanie i przyjęcie tych dokumentów, było warunkiem koniecznym ubiegania się o środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z działania „Odnowa i rozwój wsi” w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” PROW. Stanowi element opracowywanych operacji (projektów) i planowanych do złożenia wniosków aplikacyjnych. W pierwszym naborze (zakończonym w dniu 31 marca 2009 r.) w Gminie Hrubieszów opracowano dwa wnioski.
  1. Wnioskodawcą pierwszej z tych operacji, pn. **„Modernizacja budynków świetlic w Czumowie, Dąbrowie, Jankach i Masłomęczu”**, była Gmina Hrubieszów. Cel operacji to: „Podniesienie dostępu do usług kulturalnych, zaspokajanie potrzeb społecznych, świadczonych w świetlicach wiejskich oraz zwiększenie atrakcyjności tych obiektów dla samych mieszkańców i turystów poprzez ich remont, a także promocja i dalsze propagowanie lokalnego produktu turystycznego, jakim są Goci, poprzez ustawienie eksponatu - „Chaty biesiadnej Gotów”. Zakres prac obejmował remonty budynków czterech świetlic wiejskich, w tym: wymianę pokrycia dachu, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, przeprowadzenie prac wewnątrz obiektów, w tym prac malarskich, docieplenie ścian zewnętrznych oraz remont schodów, a także wykonanie opaski z kostki brukowej wokół budynków. Oprócz tego w miejscowości Masłomęcz wybudowano wolnostojącą wiatę - eksponat wystawowy „Chata biesiadna Gotów”. Natomiast w miejscowościach Dąbrowa i Janki wykonano także nowe ogrodzenie placu wokół budynków świetlic. Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 660.697,30 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 495.522 zł (75% kosztów kwalifikowalnych). Ostatecznie projekt otrzymał dofinansowanie, a w dniu 25 sierpnia 2009 r. podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim. Termin zakończenia prac upłynął w dniu 30 czerwca 2010 r. W wyniku przeprowadzenia przetargu pojawiły się oszczędności, a Gmina zawarła aneks do umowy z Marszałkiem. Całkowity koszt inwestycji zmniejszył się do kwoty: 403.766,01 zł, a wysokość dofinansowania do kwoty: 249.515,00 zł.
  2. Wnioskodawcą operacji pn.: **„Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Wołajowicach”** był Gminny Ośrodek Kultury w Hrubieszowie z/s. w Wołajowicach. Cel operacji to: „Podniesienie standardu świadczonych usług kulturalnych poprzez remont budynku i zagospodarowanie terenu Gminnego Ośrodka Kultury”.

Zakres prac obejmował remont budynku GOK w Wołajowicach, w tym: wymię pokrycia dachu, docieplenie ścian zewnętrznych, remont schodów z budową podjazdu dla osób niepełnosprawnych, częściową wymię podłóg oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, a także wymianę armatury sanitarnej i wykonanie prac malarskich wewnątrz obiektu. Oprócz tego zaplanowano wymianę ogrodzenia i utwardzenia placu przy Ośrodku wraz z wyposażeniem w bramę i furtkę.

Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 714.292,11 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 419.219,00 zł. Kwota pomocy stanowiła 75% kosztów kwalifikowalnych operacji, które oszacowano na: 558.958,78 zł.

Ostatecznie projekt otrzymał dofinansowanie, a w dniu 25 sierpnia 2009 r. podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim. Termin zakończenia prac upłynął w dniu 30 czerwca 2010 r. W wyniku przeprowadzenia przetargu pojawiły się oszczędności, a GOK zawarł aneks do umowy z Marszałkiem. Całkowity koszt inwestycji zmniejszył się do kwoty: 395.725,42 zł, a wysokość dofinansowania do kwoty: 234.478,00 zł.

II. W maju 2010 r. Rada Gminy Hrubieszów uchwaliła Plany Odnowy kolejnych miejscowości na lata 2010 - 2017. Tym razem dotyczyły one miejscowości: Dziekanów, Kułakowice Trzecie, Metelin, Nowosiółki i Wolica. Opracowanie i przyjęcie tych dokumentów, było warunkiem koniecznym ubiegania się o środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z działania „Odnowa i rozwój wsi” w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” PROW. Stanowi element opracowanych operacji (projektów) i wniosków aplikacyjnych. W drugim naborze (zakończonym w dniu 16 lipca 2010 r.) Gmina Hrubieszów opracowała i złożyła dwa wnioski.

1. Operacja pn. **„Remont świetlic wiejskich w Nowosiółkach i Dziekanowie”**. Jej wartość oszacowano na kwotę 784.251,80 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie wynosi: 441.472,00 zł. Wniosek otrzymał dofinansowanie bez potrzeby dokonywania uzupełnień, a w miesiącu grudniu podpisana została umowa pomiędzy Gminą Hrubieszów i Samorządem Województwa Lubelskiego w sprawie realizacji tej operacji. Następnie przeprowadzono postępowanie przetargowe. W jego wyniku wyłoniono wykonawcę. Po zrealizowaniu całości inwestycji, w miesiącu grudniu 2011 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o płatność. Ostateczna kwota całkowita inwestycji wyniosła: 471.269,61 zł, w tym otrzymane dofinansowanie: 266.155,00 zł. W miesiącu kwietniu 2012 r. Gmina otrzymała zwrot wydatkowanych nakładów.
2. Operacja pn.: **„Rozbudowa i remonty świetlic wiejskich w: Wolicy, Metelinie i Kułakowicach Trzeciech”** zakłada rozbudowę niewielkiego budynku świetlicy wiejskiej w m. Wolica oraz remonty budynków świetlic w dwóch pozostałych miejscowościach. Wartość całkowita operacji wynosi: 796.821,40 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 455.627,00 zł. W tym przypadku realizacja operacji ma zakończyć się najpóźniej w czerwcu 2012 r. Wniosek otrzymał dofinansowanie bez potrzeby dokonywania uzupełnień, a w miesiącu grudniu podpisana została umowa pomiędzy Gminą Hrubieszów i Samorządem Województwa Lubelskiego w sprawie realizacji tej operacji. Następnie przeprowadzono postępowanie przetargowe. W jego wyniku wyłoniono wykonawcę. Po zrealizowaniu całości inwestycji, w miesiącu czerwcu 2012 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o płatność. Ostateczna kwota całkowita inwestycji wyniosła: 568.801,39 zł, w tym otrzymane dofinansowanie: 310.593,00 zł.

III. W lipcu 2012 r. w Urzędzie Gminy Hrubieszów opracowany został Plan Odnowy Miejscowości Masłomęcz na lata 2012 – 2020. Plan został najpierw przyjęty przez zebranie wiejskie w Masłomęczu, a następnie, w miesiącu sierpniu przez Radę Gminy Hrubieszów. Jego opracowanie i przyjęcie było warunkiem koniecznym ubiegania się o środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z działania „Odnowa i rozwój wsi” w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” PROW. W trzecim naborze wniosków (zakończonym w dniu 31 lipca 2012 r.) Gmina Hrubieszów opracowała i złożyła jeden wniosek.

1. Operacja pn. **„Wioska Gotów w Masłomęczu”** zakłada rozbudowę istniejącej wioski tematycznej, związanej ze starożytnymi Gotami. Na działce po przeciwnej stronie działki świetlicy wiejskiej (na której w ostatnich latach odbywały się Biesiady Archeologiczne) zostały wybudowane drewniane chaty wzorowane na gockich, w tym: dom mieszkalny, chata tkaczki, chata wojownika, zagroda garncarza. Działka została ogrodzona płotem plecionkowym, a oprócz tego powstał na niej drewniany trakt (ścieżka) z bali. Jej wartość wyniosła: 550.558,58 zł, w tym otrzymane dofinansowanie: 337.389,00 zł. Realizację operacji zakończono w kwietniu 2014 r., ale w wyniku uderzenia piorunu dom mieszkalny uległ spaleni. Pod koniec 2014 r. podjęto jego odbudowę. Prace zakończono wiosną 2015 r.

IV. W maju 2009 r. Gmina Hrubieszów aplikowała również o środki z innego działania w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” PROW, a mianowicie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

1. Wnioskodawcą operacji, pn. **„Budowa sieci wodociągowej z punktami czerpalnymi w miejscowościach Mieniany, Czumów, Ślipcze i Gródek”**, była Gmina Hrubieszów. Cel operacji to: „Poprawa warunków życia mieszkańców miejscowości: Mieniany, Czumów, Ślipcze i Gródek wraz z poprawą infrastruktury technicznej poprzez budowę sieci wodociągowej z punktami czerpalnymi”. Zakres prac obejmuje wykonanie:
  - sieci wodociągowej z rur PCV Dn 150 mm - dł. 6517 m,
  - sieci wodociągowej z rur PCV Dn 100 mm - dł. 32901 m,
  - sieci wodociągowej z rur PCV Dn 80 mm - dł. 1899 m,
  - sieci wodociągowej z rur PE Dn 50 mm - dł. 755 m,
  - sieci wodociągowej z rur PE Dn 32 mm - dł. 892 m,
  - przyłączy wodociągowych z rur PE Dn - 50 mm - dł. 1434 m,
  - przyłączy wodociągowych z rur PE stalowych OC Dn 32 - dł. 9101 m,
  - punktów czerpalnych - 284 kpl.Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 3.120.978,89 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 1.584.879 zł (75% kosztów kwalifikowalnych). Ostatecznie projekt otrzymał dofinansowanie, a w dniu 15 grudnia 2009 r. podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim. Realizacja operacji zakończyła się w maju 2011 r., a Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o płatność. Całkowita wartość operacji wyniosła 2.187.891,62 zł, a kwota pomocy (dofinansowania) 1.193.959 zł.
2. Wnioskodawcą operacji, pn. **„Zakup ciągnika wraz z beczką asenizacyjną”**, była Gmina Hrubieszów. Cel operacji to: „Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Hrubieszów poprzez zakup ciągnika wraz z beczką asenizacyjną, zwiększający poziom świadczonych usług”. Zakres operacji obejmował:
  - zakup ciągnika o mocy silnika ok. 100 - 110 KM
  - zakup beczki asenizacyjnej o pojemności 8000 - 9000 litrów.

Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 203.000 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 124.795 zł (75% kosztów kwalifikowalnych).

Planowany termin zakończenia realizacji operacji: listopad 2009 r.

Ostatecznie, decyzją z dnia 24.08.2009 r. Samorząd Województwa Lubelskiego odmówił przyznania pomocy na operację, gdyż nie mieści się ona w zakresie pomocy „zbiórki, segregacji lub wywozu odpadów komunalnych”.

V. Ponownie Gmina Hrubieszów uczestniczyła w pozyskiwaniu środków z działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” PROW w drugim naborze wniosków, który zakończył się w dniu 29 kwietnia 2011 r. W ramach tego naboru złożono dwa wnioski:

1. Pierwszy złożono w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na operację pn.: **„Budowa wodociągu na terenie Gminy Hrubieszów z zapewnieniem odbioru ścieków”**. Cel operacji to „Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Hrubieszów wraz z poprawą infrastruktury technicznej poprzez budowę sieci wodociągowej z punktami czerpalnymi w miejscowościach: Brodzica, Husynne, Moroczyn, Dziekanów, Turkołówka, Wołajowice, Ubrodowice, Szpikołosy, Kobło, Moniatycze, Moniatycze Kolonia, Czortowice i Gródek oraz zakup beczki do wywozu nieczystości ze wszystkich 37 miejscowości gminy”. Zakres operacji obejmował zarówno zaopatrzenie w wodę, jak również odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Zakres prac obejmował wykonanie:

a) Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w m. Brodzica

Wyszczególnienie zakresu rzeczowego	Mierniki rzeczowe	
	Jedn. miary	Ilość
Sieć wodociągowa	m	2220
Przyłącza wodociągowe	m	441
Punkty czerpalne	szt.	12

b) Budowa sieci wodociągowej z przyłączami i punktami czerpalnymi w miejscowości Husynne, Moroczyn i Dziekanów

Sieć wodociągowa	m	20285
Przyłącza wodociągowe	m	4214
Punkty czerpalne	szt.	112
Studzienka spustowa	szt.	3
Punkty poboru wody dla sanepidu	szt.	2

c) Budowa sieci wodociągowej z przyłączami i punktami czerpalnymi w miejscowości Turkołówka i Wołajowice

Sieć wodociągowa	m	8773
Przyłącza wodociągowe	m	1990
Punkty czerpalne	szt.	68
Studzienka spustowa	szt.	1

d) Budowa sieci wodociągowej z przyłączami i punktami czerpalnymi wraz z pompownią strefową w Dziekanowie, Szpikołosach i Koble

Sieć wodociągowa	m	22352
Przepompownia wody w Szpikołosach	szt.	1

Przyłącza wodociągowe	m	4373
Punkty czerpalne	szt.	133
Studzienka spustowa	szt.	3
Punkty poboru wody dla sanepidu	szt.	2

e) Sieć wodociągowa z przyłączami i punktami czerpalnymi w m. Moniatycze-Czortowice

Sieć wodociągowa	m	461
Przyłącza wodociągowe	m	47
Punkty czerpalne	szt.	2

f) Sieć wodociągowa łącząca sieć wodociągową w m. Gródek z projektowanym wodociągiem Mieniany, Czumów, Ślipcze i Gródek

Sieć wodociągowa	m	800
------------------	---	-----

g) Zakup kontenera asenizacyjnego do wywozu ścieków

Kontener asenizacyjny	Szt.	1
-----------------------	------	---

Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 5.113.253,77 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 2.464.638,00 zł (75% kosztów kwalifikowalnych).

Planowany termin zakończenia realizacji:

- I etapu operacji: styczeń 2013 r. (wodociąg w Brodzicy, Husynnem, Moroczynie i Dziekanowie oraz zakup kontenera asenizacyjnego),
- II etapu operacji: styczeń 2014 r. (wodociąg w pozostałych miejscowościach).

Wniosek został pozytywnie oceniony i w dniu 25 października 2011 r. podpisano umowę o przyznaniu dofinansowania. Następnie w przetargach nieograniczonych wybrano wykonawcę robót oraz inspektora nadzoru inwestorskiego. Po przetargu całkowita wartość inwestycji wynosi 5.113.253,77 zł, w tym przyznane dofinansowanie: 2.462.638,00 zł. Przetarg na zakup kontenera asenizacyjnego rozstrzygnięto pod koniec 2012 r., a na początku 2013 r. został on dostarczony. Niemal w tym samym okresie zakończono roboty budowlane związane z pierwszym etapem inwestycji. Pod koniec marca 2013 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o płatność, a pod koniec lipca 2013 r. otrzymała zwrot części poniesionych wydatków. Na realizację pierwszego etapu wydatkowano kwotę: 1.718.364,66 zł, a otrzymane dofinansowanie wyniosło: 899.520,00 zł. Natomiast w 2014 r. rozliczono II etap operacji. Wartość całkowita tego etapu wyniosła: 2.328.715,04 zł, w tym otrzymane dofinansowanie: 1.257.093,00 zł.

2. Drugi wniosek został złożony w zakresie tworzenia systemu zbiórki, segregacji lub wywozu odpadów komunalnych na operację pn.: „**Zakup zestawu do selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Hrubieszów**”. Cel operacji to: „Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Hrubieszów poprzez zakup ciągnika i przyczepy wraz z kontenerem do selektywnej zbiórki odpadów, zwiększający poziom świadczonych usług”. Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 254.610,00 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 155.250,00 zł (75% kosztów kwalifikowalnych). Termin zakończenia realizacji operacji: styczeń 2013 r. W miesiącu lutym 2013 r. złożono wniosek o płatność końcową, który przeszedł pozytywnie ocenę.

VI. Gmina Hrubieszów wykorzystała również szansę w trzecim naborze wniosków w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” w ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” PROW, który kończył się w dniu 26 kwietnia 2013 r. Tym razem złożony został jeden wniosek:

1. W zakresie gospodarki wodno-ściekowej na operację pn.: **„Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w m. Brodzica i pompownia wody w m. Obrowiec”**. Cel operacji to „Poprawa warunków życia mieszkańców wraz z poprawą infrastruktury technicznej poprzez budowę sieci wodociągowej z punktami czerpalnymi w m. Brodzica z pompownią w m. Obrowiec. Zakres operacji wg dokumentacji projektowej obejmował budowę sieci wodociągowej o długości ponad 12 km i niemal 2 km przyłączy wodociągowych, budowę pompowni wody w Obrowcu i zaopatrzenie w wodę 67 gospodarstw domowych. Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 1.475.553,88 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRROW: 806.478,00 zł (75% kosztów kwalifikowalnych). Planowany termin zakończenia realizacji operacji to wrzesień 2014 r. Projekt został pozytywnie oceniony i w miesiącu wrześniu 2013 r. podpisano umowę na jego dofinansowanie.

W trakcie budowy wykonana została sieć wodociągowa o długości 12.704 m oraz 1.567 m przyłączy. Wodę doprowadzono do 52 gospodarstw u wybudowano pompownię w Obrowcu. Operację ostatecznie zakończono w grudniu 2014 r. Wartość całkowita wyniosła 867.530,42 zł, w tym dofinansowanie: 460.098,00 zł.

VII. Gmina Hrubieszów (nie licząc organizacji pozarządowych z jej terenu) uczestniczyła w pozyskiwaniu środków również z Osi 4 „Leader” PROW. Pierwszy nabór wniosków do Działania 4.1/413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” został ogłoszony przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania w okresie od 30 czerwca do 29 lipca 2010 r. Gmina Hrubieszów złożyła w tym naborze trzy wnioski na operacje odpowiadające warunkom przyznania pomocy w ramach „Małych projektów”.

1. Operacja pn.: **„Podniesienie jakości i rozwijanie aktywności społeczności lokalnej poprzez organizację Dożynek Gminnych w Gminie Hrubieszów”** przewidywała organizację dożynek w miejscowości Janki. Uroczystość została zorganizowana w dniu 29 sierpnia 2010 r. ze środków własnych. Wnioskowana kwota pomocy: 10.741,50 zł. Natomiast całkowity koszt projektu, zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie wynosił: 15.345,00 zł. Pod koniec sierpnia wniosek przeszedł pozytywnie ocenę w Stowarzyszeniu Hrubieszowskim i został skierowany do dalszej weryfikacji do Urzędu Marszałkowskiego. Ostatecznie projekt otrzymał pozytywną opinię podpisano umowę na jego dofinansowanie.
2. Operacja pn.: **„Biesiada archeologiczna – aktywizowanie społeczności lokalnej poprzez wykorzystanie gockiego kulturowego regionu”** przewidywała zorganizowanie biesiady archeologicznej w miejscowości Masłomęcz. Biesiada została zorganizowana w dniu 31 lipca 2010 r. ze środków własnych. Wnioskowana kwota pomocy: 10.266,35 zł. Natomiast całkowity koszt projektu, zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie wynosił: 14.666,22 zł. Pod koniec sierpnia wniosek przeszedł pozytywnie ocenę w Stowarzyszeniu Hrubieszowskim i został skierowany do dalszej weryfikacji do Urzędu Marszałkowskiego. Projekt otrzymał pozytywną opinię i w dniu 15 lutego 2011 r. podpisano umowę na jego dofinansowanie.
3. Operacja pn.: **„Rekonstrukcja bitwy pod Stefankowicami”** przewidywała zorganizowanie obchodów 90. rocznicy bitwy pod Stefankowicami, w tym rekonstrukcję walk. Rekonstrukcję przeprowadzono w dniu 12 września 2010 r. ze środków własnych. Wnioskowana kwota pomocy: 11.060,00 zł. Natomiast całkowity koszt projektu, zgodnie

z wnioskiem o dofinansowanie wynosił: 15.800,00 zł. Pod koniec sierpnia wniosek przeszedł pozytywnie ocenę w Stowarzyszeniu Hrubieszowskim i został skierowany do dalszej weryfikacji do Urzędu Marszałkowskiego.

Projekt otrzymał pozytywną opinię i w dniu 15 grudnia 2010 r. podpisano umowę na jego dofinansowanie.

VIII. W drugim naborze z Osi 4 „Leader” PROW Gmina Hrubieszów nie uczestniczyła. Ponownie złożyła wniosek do Działania 4.1/413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” na operacje odpowiadające warunkom przyznania pomocy w ramach „Małych projektów” w trzecim naborze ogłoszonym przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania w okresie od 10 maja do 8 czerwca 2011 r.:

1. Operacja pn.: „**Modernizacja pomieszczenia zaplecza świetlicy wiejskiej w Masłomęczu na potrzeby społeczności lokalnej**” przewidywała budowlane prace modernizacyjno-adaptacyjne w obiekcie świetlicy wiejskiej w Masłomęczu polegające na wykonaniu instalacji sanitarnej wewnętrznych sanitariatów w istniejącym pomieszczeniu zaplecza wraz z jego przebudową. Całkowita wartość operacji, wskazana we wniosku o dofinansowanie wynosiła 42.435,00 zł, w tym planowana wysokość pomocy ze środków EFRR: 24.150,00 zł. Planowany termin zakończenia realizacji operacji: październik 2012 r.

Jeszcze pod koniec czerwca 2011 r. operacja została uznana przez Radę LGD (pierwszy etap oceny) za zgodną z Lokalną Strategią Rozwoju i podlegającą ocenie według lokalnych kryteriów wyboru i została umieszczona na 3 miejscu operacji ocenianych. Niestety wniosek został negatywnie oceniony przez Urząd Marszałkowski i nie otrzymał dofinansowania. Powodem było to, że wniosek złożono jeszcze przed opracowaniem dokumentacji projektowej kosztorysów. Po ich opracowaniu okazało się, że całkowita wartość zadania przekracza wartość dopuszczalną w ramach „Małych projektów”.

IX. W czwartym naborze z Osi 4 „Leader” PROW we wrześniu 2011 r. Gmina Hrubieszów po raz pierwszy wystąpiła o środki z działania „Odnowa i rozwój wsi” za pośrednictwem Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania. Związane było to z odrzuceniem wniosku na modernizację pomieszczenia zaplecza świetlicy w Masłomęczu w poprzednim naborze z działania „Małe projekty”. Ponadto, w tym samym naborze, Gmina Hrubieszów złożyła jeszcze drugi wniosek w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”.

1. Operacja pn.: „**Modernizacja pomieszczenia zaplecza świetlicy wiejskiej w Masłomęczu**” został złożony do działania „Odnowa i rozwój wsi” w takim samym zakresie jak w ramach działania „Małe projekty”. Wartość całkowita oszacowana została na kwotę: 122.126,71 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 79.761,00 zł.

Wniosek został pozytywnie oceniony zarówno przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie, jak też przez Urząd Marszałkowski, który w miesiącu marcu 2012 r. wydał decyzję o przyznaniu dofinansowania. Następnie w kwietniu 2012 r. podpisano umowę w sprawie dofinansowania. W lipcu 2012 r. rozstrzygnięto przetarg na roboty budowlane, w wyniku którego wyłoniono wykonawcę. Jednocześnie wartość całkowita inwestycji zmniejszyła się do kwoty: 85.105,61 zł, a wnioskowane dofinansowanie: 54.567,00 zł. Roboty zostały zakończone w październiku 2012 r., a w lutym 2013 r. złożono wniosek o płatność. W trakcie realizacji dokonano niewielkich zmian w zakresie ilościowym. Ostateczna wartość operacji wyniosła 84.405,61 zł, a otrzymane dofinansowanie: 52.160,00 zł. W lutym 2013 r. złożono wniosek o płatność końcową. Po pozytywnej ocenie wniosku i przeprowadzeniu kontroli na miejscu realizacji operacji w maju Urząd Marszałkowski zlecił płatność.

2. Operacja pn.: „**Modernizacja i remont świetlicy wiejskiej w Kozodawach**” został złożony do działania „Odnowa i rozwój wsi”. Zakres prac przewidywał remont budynku świetlicy, zaadoptowania garażu strażackiego na potrzeby świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie działki wokół budynku, w tym także remont instalacji elektrycznej i odgromowej oraz instalacje wod-kan, centralnego ogrzewania wraz z kotłownią, instalację wentylacji mechanicznej oraz wykonanie przyłącza kanalizacji sanitarnej. Planowany termin zakończenia realizacji operacji: listopad 2011 r. Wartość całkowita inwestycji oszacowano na kwotę: 421.744,48 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie to: 275.457,00 zł.

Wniosek został pozytywnie oceniony zarówno przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” LGD, jak też przez Urząd Marszałkowski. W dniu 15 lutego 2012 r. podpisano umowę na dofinansowanie operacji. Następnie w maju i czerwcu 2012 r. przeprowadzono procedurę przetargową i wyłoniono wykonawcę robót budowlanych. W wyniku przetargu wartość całkowita operacji uległa zmniejszeniu do kwoty: 301.697,00 zł, a wnioskowane dofinansowanie: 197.103,00 zł.

W trakcie realizacji dokonano niewielkich zmian w zakresie ilościowym. W związku z tym wartość całkowita inwestycji ostatecznie wyniosła 301.404,72 zł, a dofinansowanie 196.906,00 zł. W miesiącu marcu 2013 r. na takie kwoty złożyła Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o płatność, który został oceniony pozytywnie i w miesiącu kwietniu 2013 r. Gmina Hrubieszów otrzymała płatność.

- X. W piątym naborze z Osi 4 „Leader” PROW w maju 2012 r. Gmina Hrubieszów złożyła jeden wniosek w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” za pośrednictwem Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania.

1. Operacja pn.: „**Remont i modernizacja świetlicy w Koble**” dotyczy wymiany pokrycia dachu, przemurowania kominów, docieplenia stropu i ścian oraz wykonania opaski budynku świetlicy wiejskiej w Koble. Planowany termin zakończenia realizacji operacji to listopad 2013 r. Wartość całkowitą inwestycji oszacowano na kwotę: 165.824,77 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 84.542,00 zł (80% kosztów kwalifikowalnych).

Wniosek otrzymał pozytywną opinię Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” LGD oraz Urzędu Marszałkowskiego. W dniu 1 października 2012 r. podpisano umowę z Samorządem Województwa Lubelskiego umowę na dofinansowanie operacji. W maju 2013 r. przeprowadzono przetarg na wykonanie robót, które rozpoczęto w sierpniu 2013 r. W wyniku przetargu całkowita kwota inwestycji została obniżona do wartości: 102.390,21 zł, a dofinansowanie do: 56 481,00 zł.

Roboty budowlane zakończono w październiku 2013 r. , a w listopadzie Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o płatność końcową. Całkowite wydatki wyniosły: 101.096,50 zł, a 45.783,00 zł.

- XI. W szóstym naborze z Osi 4 „Leader” PROW w marcu 2013 r. Gmina Hrubieszów złożyła trzy wnioski o przyznanie pomocy za pośrednictwem Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania: dwa (Teptiuków, Mieniany i Moroczyn) w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” i jeden (Obrowiec) w ramach działania „Małe projekty”:

1. Operacja pn.: „**Modernizacja boiska sportowego w Teptiukowie z budową zaplecza sanitarnego z szatniami**” dotyczy wybudowania zaplecza sanitarno-szatniowego typu kontenerowego, doprowadzenia mediów na teren boiska sportowego, tj. wody oraz energii elektrycznej. Projekt przewiduje powiększenie rozmiarów płyty głównej boiska, trybuny dla

kibiców, budowę bieżni 3-torowej oraz utwardzenie terenu pod parkingi oraz oświetlenie. W kwietniu 2013 r. wniosek otrzymał pozytywną opinię Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” LGD, a następnie Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie. W związku z tym w dniu 5 sierpnia 2013 r. podpisana została umowa na dofinansowanie. Operację zakończono w październiku 2014 r. Wartość całkowitą inwestycji wyniosła 717.209,12 zł, a otrzymane dofinansowanie: 466.096,00 zł.

2. Operacja pn.: **„Modernizacje świetlic wiejskich w Mienianach i Moroczynie”** dotyczy modernizacji budynków świetlic wiejskich w Mienianach i Moroczynie. W Mienianach zakres prac obejmował: wykonanie docieplenia budynku świetlicy wiejskiej metodą lekką mokrą, wykonanie opaski odwadniającej oraz przeprowadzenie robót konserwacyjnych przy budynku. Natomiast w Moroczynie zakres robót obejmował: wykonanie docieplenia budynku świetlicy wiejskiej oraz jego stropu i ścian metodą lekką mokrą, częściową wymianę stolarki okiennej, wymianę pokrycia dachowego na blachę, wykonanie opaski odwadniającej budynek. W kwietniu 2013 r. wniosek otrzymał pozytywną opinię Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” LGD, a następnie Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie. W związku z tym w dniu 5 sierpnia 2013 r. podpisana została umowa na dofinansowanie. Realizację operacji zakończono we wrześniu 2014 r. Wartość całkowita wyniosła: 185.410,85 zł, w tym otrzymane dofinansowanie: 77.657,00 zł.
3. Operacja pn.: **„Modernizacja świetlicy wiejskiej w Obrowcu”** dotyczy wymiany części okien i drzwi w budynku świetlicy wiejskiej oraz wyposażenia jej w stoły (10 szt.) i krzesła (80 szt.), a także instalacji na budynku kolektora słonecznego. W kwietniu 2013 r. wniosek otrzymał pozytywną opinię Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” LGD. Projekt otrzymał pozytywną opinię także Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie i w październiku 2013 podpisano umowę na jego dofinansowanie. Realizację operacji zakończono w czerwcu 2014 r. Wartość całkowitą zadania wyniosła: 43.750,85 zł, w tym otrzymane dofinansowanie: 25.000,00 zł.

XII. W siódmym naborze z Osi 4 „Leader” PROW w kwietniu 2014 r. Gmina Hrubieszów złożyła jeden wniosek:

1. Operacja pn.: **„Wykonanie monitoringu i oświetlenia przestrzeni publicznych Królewski Kąt w Gródku i Wioska Gotów w Masłomęczu”** (złożony w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi PROW). Maksymalny możliwy termin realizacji projektu: do grudnia 2014 r. Wartość całkowita projektu: 201.276,06 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 131.734 zł. Do przetargu ogłoszonego przez Gminę Hrubieszów nie zgłosił się żaden wykonawca i nie ma możliwości na wydłużenie terminu zakończenia realizacji projektu. Wobec powyższego zadanie nie zostanie zrealizowane. Wobec powyższego Gmina Hrubieszów wystąpiła o rozwiązanie umowy z Urzędem Marszałkowskim na dofinansowanie operacji.

XIII. W ósmym naborze z Osi 4 „Leader” PROW w czerwcu 2014 r. Gmina Hrubieszów złożyła jeden wniosek:

1. Operacja pn.: **„Budowa Chaty Spotkań i Chaty Strażnika w Masłomęczu”** (złożony w ramach „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi PROW). Maksymalny możliwy termin realizacji projektu: grudzień 2014 r. Wartość całkowita projektu: 196.902,66 zł, w tym

wnioskowane dofinansowanie: 128.066,00 zł. W ramach operacji miały powstać dwie nowe chaty w Wiosce Gotów w Masłomęczu i miało zostać zakupione wyposażenie w postaci krzeseł. W momencie składania wniosku zakładano wystąpienie ze zgłoszeniem realizacji inwestycji do Starostwa Powiatowego, ale na dzień składania wniosku nie otrzymano jeszcze odpowiedzi Starosty Hrubieszowskiego. W późniejszym czasie Starosta odmówił zgłoszenia uznając, że w tym wypadku wymagane jest uzyskanie pozwolenia na budowę. W związku ze zbyt krótkim czasem na uzupełnienie brakujących dokumentów (prawomocne pozwolenie na budowę) Urząd Marszałkowski odmówił przyznania pomocy na operację.

XIV. W dziewiątym naborze z Osi 4 „Leader” PROW w sierpniu 2014 r. Gmina Hrubieszów złożyła jeden wniosek:

1. Operacja pn.: **„Remont budynku w m. Janki z przeznaczeniem na cele publiczne”** (złożony w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi PROW). Maksymalny możliwy termin realizacji projektu: grudzień 2014 r. Wartość operacji wynosi 42.665,83 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 27.750,00 zł. W wyniku przetargu nieograniczonego wybrano wykonawcę, który ostatecznie odmówił podpisania umowy. Podobnie wykonawca z kolejną ceną nie wyraził chęci podpisania umowy ze względu na zbyt krótki czas realizacji, którego nie można wydłużyć. Wobec powyższego Gmina Hrubieszów wystąpiła o rozwiązanie umowy z Urzędem Marszałkowskim na dofinansowanie operacji.

➤ **Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013**

1. W marcu 2010 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Działania 2.1 „Ochrona środowiska w obszarze przygranicznym” Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina, pn.: **„Budowa sieci wodociągowej i przyłączy wodociągowych z punktami czerpalnymi w miejscowości Husynne, Moroczyn i Dziekanów”**. Projekt przewiduje wykonanie sieci wodociągowej o łącznej długości ok. 28 km. Do wodociągu mają zostać przyłączone 193 gospodarstwa. Całkowitą wartość projektu oszacowano na ok. 4,5 mln zł, w tym wnioskowane dofinansowanie (90% kosztów kwalifikowanych) ma wynieść ponad 4 mln zł. Partnerem Gminy w projekcie został ukraiński Rejon Horochowski.

W miesiącu sierpniu 2010 r. wniosek przeszedł pozytywną ocenę administracyjną i został skierowany do dalszego etapu weryfikacji. Ostatecznie jednak nie otrzymał dofinansowania z powodu braku środków.

2. W kwietniu 2012 r. Gmina Hrubieszów zgłosiła swój wniosek (mikroprojekt) do udziału we wspólnym projekcie (projekt parasolowy) Stowarzyszenia Samorządów Euroregionu Bug do dofinansowania w ramach działania 3.2 „Inicjatywy społeczności lokalnych” Programu współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013. Mikroprojekt Gminy Hrubieszów, po ostatecznym wypracowaniu i uzgodnieniu został złożony w czerwcu 2012 r. Nosił tytuł: **„Wspólne promowanie atrakcji turystycznych pogranicza polsko-ukraińskiego”**. Miał być on realizowany w partnerstwie z dwoma ukraińskimi samorządami: Wynohradiwską Radą Rejonową (obwód zakarpacki) i Horochowską Radą Rejonową (obwód wołyński). Mikroprojekt zakładał organizację Festiwalu Pogranicza na terenie Gminy Hrubieszów z udziałem dwóch pozostałych partnerów oraz udział

przedstawicielei Gminy Hrubieszów (zespoły ludowe) w podobnych festiwalach w Rejonie Wynohradiwskim i Rejonie Horochowskim. Ukraińscy partnerzy będą mogli zwiedzić Gminę Hrubieszów i korzystać będą z noclegów w gospodarstwach agroturystycznych, dzięki czemu zyskają mieszkańcy Gminy Hrubieszów. Dodatkowo przewiduje się wykonanie 10 tablic informacyjnych dla hrubieszowskich wiosek tematycznych oraz wykonanie dla każdej z tych 10 wsi po 500 egz. widokówek. Ponadto wszyscy partnerzy zamierzają opracować i opublikować wydawnictwa promocyjne: Gmina Hrubieszów broszurę informacyjno-promocyjną w nakładzie 3000 egz., Rejon Wynohradiwski broszurę w nakładzie 2000 egz., a Rejon Horochowski broszurę w nakładzie 500 egz., folderki w nakładzie 1000 egz. oraz książkę o miasteczku Beresteczko w nakładzie 700 egz. Wszystkie publikacje po wydaniu mają być rozpowszechniane bezpłatnie. Wszyscy partnerzy zamierzają wymienić się swoimi wydawnictwami. Planuje się, że mikroprojekt będzie realizowany od stycznia do listopada 2014 r. Wartość całkowitą oszacowano na kwotę: 40.999,50 euro (ok. 173 tys. zł), w tym wnioskowane dofinansowanie: 36.899,00 euro (ponad 156 tys. zł). Pozostałym wkładem własnym w kwocie 4.000,95 euro (ok. 17 tys. zł) mają podzielić się wszyscy partnerzy, proporcjonalnie do zaplanowanych wydatków.

W kwietniu 2013 r. projekt parasolowy Euroregionu Bug, a w tym także mikroprojekt Gminy Hrubieszów został odrzucony.

➤ **PO IiŚ**

(Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko)

W marcu 2012 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek do Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych pt.: „**Odtworzenie obiektów małej infrastruktury służącej kanalizacji ruchu na Błoniach Nadbużańskich**” do dofinansowania w ramach działania 5.1.3 Budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej ochronie obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów PO IiŚ w wysokości 85% wartości oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości 10% wartości. Projekt dotyczy remontu dwóch mostów w miejscowości Teptiuków na lokalnych ciekach wodnych oraz mostu na rzece Huczwa w miejscowości Gródek wraz z utwardzeniem kruszywem kamiennym części drogi biegnącej od drogi krajowej w Teptiukowie do grodziska w Gródku. Drogą tą przebiega kilka szlaków i tras turystycznych, a ich utrzymanie we właściwym stanie sprzyjać będzie ochronie cennych zasobów przyrodniczych, występujących na obszarze użytku ekologicznego „Błonia Nadbużańskie” i terenach przyległych. Ponadto w ramach projektu mają zostać odnowione przystanki (drewniane tablice informacyjne wraz z ławkami i koszami na śmieci) i tabliczki kierunkowe na ścieżce historyczno-przyrodniczej „Królewski Kąt”. Ścieżka ta w 2004 r. otrzymała tytuł Perełka Lubelszczyzny. Dodatkowo zaplanowano opracowanie i wydruk folderów informacyjno-promocyjnych o walorach obszaru objętego projektem, w nakładzie 5000 egz. Realizację zadania zaplanowano na 2013 r. Wartość całkowitą projektu oszacowano na kwotę: 579.137,09 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie z PO IiŚ: 492.266,52 zł oraz z NFOŚiGW: 57.913,70 zł.

Projekt został pozytywnie oceniony na etapie oceny formalnej w miesiącu maju, a w lipcu 2012 r. oceniono go pozytywnie na etapie oceny merytorycznej I stopnia. Decyzją Ministra Środowiska projekt znalazł się na liście rankingowej w części projektów rezerwowych. W związku z powyższym w sierpniu 2012 r. Gmina Hrubieszów złożyła protest kwestionujący ocenę wniosku, wnosząc o ponowną analizę i przyznanie wyższej liczby punktów. Niestety wcześniejsza ocena wniosku została podtrzymana.

Perspektywa budżetowa UE 2014-2020

➤ **PROW**

(Program Rozwoju Obszarów Wiejskich)

- I. Pierwszy konkurs w ramach PROW 2014-2020 został ogłoszony pod koniec 2015 r. dla typu projektów „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”. W ramach tego konkursu Gmina Hrubieszów złożyła trzy wnioski:
1. **„Przebudowa drogi gminnej nr 111098 L w m. Dąbrowa”**. Oprócz ułożenia nowej nawierzchni asfaltowej na odcinku długości 2,185 km wraz z utwardzeniem poboczy, założono również wykonanie chodnika o długości 83 m (przy szkole podstawowej) oraz oznakowanie przebudowywanego odcinka drogi znakami pionowymi i poziomymi. Planowany termin zakończenia zadania to grudzień 2016 r. Planowana wartość wszystkich wydatków związanych z inwestycją wynosi 820.877,03 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 522.324,00 zł. Operacja została oceniona pozytywnie, a w dniu 30 czerwca 2016 r. podpisano umowę na jej dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
  2. **„Przebudowa drogi gminnej Nr 111080 L w m. Kułakowice Trzecie”**. Oprócz ułożenia nowej nawierzchni asfaltowej na całym odcinku drogi (tj. o długości 1,78 km) wraz z utwardzeniem poboczy, założono również wykonanie chodnika o długości 350 m (od skrzyżowania z drogą powiatową do szkoły i kaplicy) i miejsc postojowych (przy szkole podstawowej) oraz oznakowanie drogi znakami pionowymi i poziomymi. Planowany termin zakończenia zadania to sierpień 2017 r. Planowana wartość wszystkich wydatków związanych z inwestycją wynosi 715.034,60. zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 454.976,00 zł. Operacja została oceniona pozytywnie, a w dniu 30 czerwca 2016 r. podpisano umowę na jej dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
  3. **„Przebudowa drogi gminnej Nr 111102 L Mieniany - Ślipcze”**. W ramach realizacji zadania zakłada się ułożenie nawierzchni asfaltowej (częściowo na zdegradowanej nawierzchni asfaltowej, a w pozostałej części na nawierzchni z kruszywa) na długości 1,36 km wraz ze wzmocnieniem podbudowy oraz oznakowanie drogi pionowymi znakami. Planowany termin zakończenia zadania to sierpień 2017 r. Planowana wartość wszystkich wydatków związanych z inwestycją wynosi 440.167,83 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 280.078,00 zł.
- II. W styczniu 2017 r. Gmina Hrubieszów złożyła jeden wniosek o dofinansowanie na operację w ramach działania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Wniosek ten został złożony do Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” LGD i dotyczył:
1. **„Rozbudowy świetlicy wiejskiej w Gródku”**. Po wyborze operacji przez LGD wniosek był oceniany przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie. Po

zaakceptowaniu wniosku, w czerwcu 2017 r. zawarta została umowa o przyznaniu pomocy. Realizację operacji zakończono w listopadzie 2018 r. Wartość całkowita operacji: 375.334,02 zł, w tym dofinansowanie: 238 825,00 zł.

III. W grudniu 2017 r. Gmina Hrubieszów złożyła trzy wnioski o dofinansowanie na operacje typu „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”. Wnioski dotyczyły następujących projektów:

1. **„Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w m. Cichobórz-Kosmów”**. W ramach tego projektu wybudowano ponad 33 km sieci wodociągowej z przyłączami wodociągowych, które zapewniły dostęp do wodociągu 132 gospodarstwom domowym z miejscowości Kosmów i Cichobórz. Oprócz tego, w ramach tej operacji wybudowano przydomowe oczyszczalnie ścieków przy obiektach użyteczności publicznej (szkoły w: Cichobórze, Kosmowie i Ślipczu oraz świetlica w Kosmowie). Całkowita wartość inwestycji wyniosła 2.891.965,38 zł, a otrzymane dofinansowanie 1.454.994 zł. zł. Projekt otrzymał dofinansowanie i został zrealizowany do końca maja 2019 r.
2. **„Sieci wodociągowej z przyłączami m. Czortowice”**. W ramach tego projektu przewiduje się budowę ponad 5 km sieci wodociągowej, a oprócz tego 8 km przyłączy wodociągowych, które zapewnią dostęp do wodociągu przynajmniej 15 gospodarstwom domowym w miejscowości Czortowice. Całkowita wartość inwestycji szacowana jest na ponad 550 tys. zł, a wnioskowane dofinansowanie na niemal 270 tys. zł. W przypadku otrzymania dofinansowania inwestycja powinna zostać zrealizowana do maja 2018 r. Projekt nie otrzymał dofinansowania z powodu braku środków.
3. **„Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Annopol i Białoskóry”**. W ramach tego projektu przewiduje się budowę ponad 2,2 km sieci wodociągowej, a oprócz tego ponad 0,5 km przyłączy wodociągowych, które zapewnią dostęp do wodociągu przynajmniej 15 gospodarstwom domowym w miejscowościach Annopol i Białoskóry. Całkowita wartość inwestycji szacowana jest na ponad 280 tys. zł, a wnioskowane dofinansowanie na 120 tys. zł. W przypadku otrzymania dofinansowania inwestycja powinna zostać zrealizowana do maja 2018 r. Projekt nie otrzymał dofinansowania z powodu braku środków.

IV. W lipcu 2018 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie na operacje typu 7.2.1.1 „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne” w ramach poddziałania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”. Wniosek dotyczył:

1. **„Rozbudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Husynne”**. Po dość długotrwałej ocenie wniosek został zaakceptowany i w maju 2019 r. podpisano umowę o przyznaniu pomocy. Wartość całkowita operacji z umowy o przyznanie pomocy wynosiła 542.969,74 zł, w tym przyznane dofinansowanie to: 306.359,00 zł. W wyniku przeprowadzonego przetargu wartość całkowita inwestycji zwiększyła się do 631.800,33 zł. Projekt był realizowany do końca kwietnia 2020 r.

V. W październiku 2018 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie na operacje typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” w ramach poddziałania

„Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”. Wniosek dotyczył:

1. **„Przebudowa drogi gminnej 111081L Kułakowice Drugie – Kułakowice Trzecie od km 1+000,00 do km 3+792,00”**. Projekt przewidywał przebudowę drogi gminnej na odcinku o długości 2,792 km, w tym zmianę grubości o 7 cm i szerokości nawierzchni, utwardzenie poboczy. Operacja miała zostać zrealizowana do końca sierpnia 2020 r. Wartość całkowitą oszacowano na: 976.846,50, a wnioskowane dofinansowanie na: 621.249,00 zł. Uchwałą Zarządu Województwa Lubelskiego z kwietnia 2019 r. cały nabór wniosków został unieważniony.

VI. W czerwcu 2019 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie w ramach kolejnego naboru na operacje typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”. Wniosek dotyczył:

1. **„Przebudowa drogi gminnej Nr 111131L w miejscowości Ślipcze”**. Projekt zakładał podwyższenie parametrów technicznych i eksploatacyjnych drogi poprzez jej przebudowę na odcinku 1,681 km, w tym zwiększenie szerokości jezdni do 5,00 m (na mijankach) oraz grubości o 8 cm na istniejącej podbudowie asfaltowej i o 18 cm na pozostałym odcinku, a także utwardzenie poboczy. Projekt został zaakceptowany i otrzymał dofinansowanie w kwocie 295.005,00 zł. Całkowita wartość zadania wyniosła 463.626,29 zł. Operacja została wykonana do czerwca 2020 r.

➤ **PO IiŚ**

(Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko)

W lipcu 2016 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek do Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych pt.: **„Zmniejszenie presji na gatunki i siedliska poprzez kanalizację ruchu turystycznego na obszarze Błoni Nadbużańskich”** o dofinansowanie w ramach działania 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna typ projektu 2.4.1 Ochrona in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych podtyp projektu 2.4.1 a Działania o charakterze dobrych praktyk, związane z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych PO IiŚ 2014-2020. W ramach projektu zaplanowano m.in.:

- odtworzenie elementów ścieżki historyczno-przyrodniczej „Królewski Kąt”,
- utworzenie punktu widokowego na grodzisku w Gródku,
- budowę 30 wiat w „Lasku Czumowskim”,
- remont dwóch mostków na ciekach wodnych w Teptiukowie i mostu na Huczwie w Gródku,
- zakup ok. 0,50 ha dwóch działek w Teptiukowie, po których faktycznie w terenie przebiega droga gminna nr 111091 L Teptiuków-Gródek (brak możliwości przywrócenia przebiegu drogi, zgodnego z ewidencją),
- częściowe utwardzenie kruszywem drogi gminnej nr 111091 L Teptiuków-Gródek,
- wypas muraw kserotermicznych na grodzisku w Gródku przez owce (w związku z koniecznością zapewnienia czynnej ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych, a także w celu zwiększenia turystycznej atrakcyjności obiektu).

Wartość całkowitą projektu oszacowano na kwotę: 983.792,00 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie wynosi: 836.223,00 zł.

Projekt został oceniony pozytywnie i w dniu 22 marca 2017 r. podpisano umowę o jego dofinansowaniu. Zgodnie z planem, realizacja projektu zakończyła się w październiku 2018 r. W trakcie realizacji projektu pojawiły się oszczędności, które zostały przeznaczone na zakup dodatkowego kruszywa kamiennego do utwardzenia dodatkowego odcinka drogi gminnej nr 111091 L na terenie miejscowości Teptiuków. Ostateczna wartość całkowita wyniosła: 981.430,41 zł, a otrzymane dofinansowanie to: 834.215,43 zł.

➤ **PO PC**

(Program Operacyjny Polska Cyfrowa)

1. W kwietniu 2020 r. w związku z ogłoszeniem programu Zdalna Szkoła, Gmina Hrubieszów zakupiła 28 szt. laptopów dla 8 szkół w celu prowadzenia zdalnej nauki. Laptopy trafiły do uczniów i nauczycieli. Na zakup, w ramach projektu pt. „Zakup laptopów dla uczniów z Gminy Hrubieszów” otrzymano dofinansowanie w wysokości 59 581,20 zł. Z własnego budżetu gmina pokryła jedynie koszt dostawy sprzętu w kwocie 110,70 zł.
2. W czerwcu 2020 r. w ramach programu „Zdalna Szkoła+” Gmina Hrubieszów ponownie wystąpiła z wnioskiem o dofinansowanie zakupu laptopów i otrzymała dofinansowanie w kwocie 75.000,00 zł. Tym razem planuje się zakup 30 laptopów.

Inne pozaunijne źródła

➤ **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy**

1. W kwietniu 2007 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn.: **„Budowa gminnej brykociarni słomy”**. Projekt przewidywał budowę dwóch linii technologicznych do produkcji brykietu. Celem głównym jest wykorzystanie biomasy do celów energetycznych poprzez zagospodarowanie słomy zbóż. Wartość projektu: 3.771.028 zł Przewidywane dofinansowanie z Mechanizmów Finansowych miało wynieść 85%.

Projekt nie uzyskał dofinansowania.

2. Ponownie o środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (bez EOG) Gmina Hrubieszów wystąpiła w listopadzie 2009 r. Tym razem realizację zaplanowano w ramach podprojektu, stanowiącego element szerszego projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug w ramach autorskiego Programu Wspierania Inicjatyw Transgranicznych w Euroregionie Bug. Tytuł podprojektu to: **„Nadbużańska przyroda – produkt transgranicznej turystyki ekologicznej – droga do rozwoju”**. Jego celem było pobudzenie i rozwój nowych inicjatyw oraz wspieranie istniejącej współpracy transgranicznej polskich i ukraińskich samorządów, a także podjęcie współpracy w zakresie transgranicznej turystyki ekologicznej poprzez wymianę doświadczeń i wiedzy oraz podniesienie poziomu życia i społeczno-ekonomicznej integracji sąsiadujących regionów po obu stronach granicy. W ramach podprojektu przeprowadzono konferencję z udziałem wszystkich partnerów i przedstawicieli władz sąsiednich gmin w miejscu o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych nad rzeką Bug (w pałacu w Czumowie w dniu 20 maja 2010 r.). Część uczestników konferencji uczestniczyła również w wyjeździe studyjnym (prezentacji plenerowej) po najbardziej atrakcyjnych miejscach gminy. Efektem podjętej współpracy z partnerem zagranicznym (Miasto Włodzimierz Wołyński) i dwoma partnerami krajowymi (Zespół Parków Krajobrazowych Roztocza z/s w Zamościu i Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania) było opracowanie publikacji (albumu) prezentującej walory przyrodniczo-kulturowe nadbużańskiej Gminy Hrubieszów i jej okolic w nakładzie 2500 egzemplarzy. Część nakładu albumu została przekazana partnerowi zagranicznemu. Album jest rozprowadzany nieodpłatnie, stanowiąc formę promocji.

Podprojekt został pozytywnie zaakceptowany do dofinansowania. Warto przy tym zwrócić uwagę, że na 43 wnioski, które zostały złożone w odpowiedzi na konkurs tylko jeden, złożony przez Gminę Hrubieszów, w pierwszym etapie oceny formalnej został rekomendowany do dalszej oceny bez potrzeby wnoszenia poprawek lub jakichkolwiek uwag.

W związku z powyższym w dniu 24 lutego 2010 r. Gmina Hrubieszów podpisała umowę ze Stowarzyszeniem Samorządów Euroregionu Bug o dofinansowanie podprojektu. Wartość całkowita wydatków zaplanowana została na kwotę: 14.588,10 euro (64 tys. zł), w tym planowane dofinansowanie z Norweskiego Mechanizmu Finansowego wynosi: 12.399 euro (54,5 tys. zł). Realizacja podprojektu rozpoczęła się oficjalnie w dniu 6 kwietnia 2010 r. Jeszcze przed podpisaniem umowy zmienił się jeden z partnerów projektu. Wynika to ze zmian organizacyjnych, jakie zaszły w parkach krajobrazowych. Zespół Parków

Krajobrazowych Roztocza z/s w Zamościu przestał istnieć, ale wszelkie zobowiązania po nim oraz struktury przejął nowoutworzony Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych w Lublinie.

Realizacja podprojektu została zakończona z końcem sierpnia 2010 r. Następnie złożono wniosek o płatność, który został pozytywnie zweryfikowany w marcu 2011 r.. Ostatecznie wartość podprojektu wyniosła: 10.235,61 euro (ponad 41 tys. zł), w tym wnioskowane dofinansowanie (85%): 8.700,27 euro (niemal 35 tys. zł).

➤ **Program Operacyjny „Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego”**

1. Na początku 2007 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację zadania pn.: **„Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Wołajowicach”**. Projekt przewiduje m.in. wymianę pokrycia dachu, docieplenie ścian zewnętrznych, remont schodów z budową podjazdu dla osób niepełnosprawnych, częściową wymianę podłóg oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, a także wymianę armatury sanitarnej. Podniesieniu walorów wizualnych służyć będzie wykonanie prac malarskich wewnątrz obiektu. Oprócz tego planuje się wymianę ogrodzenia terenu i utwardzenia placu przy Ośrodku wraz z wyposażeniem w bramę i furtkę. Wartość projektu wynosiła: 639.880 zł. Przewidywane dofinansowanie ze środków pozostających w dyspozycji ministra wynosiło 89,5% łącznej wartości projektu.
Projekt nie uzyskał dofinansowania z powodu braku środków.
2. Ponownie wniosek o środki z Ministerstwa Kultury został złożony w styczniu 2008 r. W porównaniu do pierwszego wniosku zmieniono zakres projektu, dodając zakup niezbędnego wyposażenia. Jednocześnie zmieniono nazwę projektu: **„Remont z wyposażeniem Gminnego Ośrodka Kultury w Wołajowicach”**. Wartość projektu wynosiła: 720.372 zł. Przewidywane dofinansowanie ze środków pozostających w dyspozycji ministra stanowiło 80% wartości projektu, czyli 576.297 zł.
Także ten projekt nie uzyskał dofinansowania z powodu braku środków.

➤ **Program Operacyjny „Rozwój inicjatyw lokalnych”**

Na początku kwietnia 2007 r. złożono wniosek pn.: **„Tradycja i przeszłość naszą przyszłością” - Nadbużański Przegląd Dziedzictwa Kulturowego Gminy Hrubieszów**. Projekt przewidywał zorganizowanie warsztatów etnograficzno-historycznych i przeglądu dorobku kulturowego poszczególnych sołectw z uwzględnieniem prac twórców ludowych, a także zorganizowanie wystawy prezentującej dorobek kulturowy Gminy Hrubieszów. Etapem podsumowującym projekt miałyby być wydanie promocyjnych prezentacji multimedialnych i drukowanych. Natomiast efektem końcowym ma być powstanie na terenie gminy wielopokoleniowego zespołu obrzędowego. Wartość projektu wynosi: 33.282 zł. Przewidywane dofinansowanie ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wynosi 75% łącznej wartości projektu.

Projekt nie uzyskał dofinansowania z powodu braku środków.

➤ **Program Operacyjny „Rozwój infrastruktury kultury”**

W listopadzie 2011 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek pt.: „**Remont i adaptacja byłej szkoły na bibliotekę w Moniatyczach**” o dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach priorytetu „Infrastruktura domów kultury”. Projekt zakładał remont i adaptację budynku byłej szkoły podstawowej w Moniatyczach na bibliotekę. Zakładano wyposażenie budynku w sanitariaty i wewnętrzną kotłownię oraz instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, centralnego ogrzewania. Obok sal bibliotecznych miała zostać utworzona sala konferencyjna na 39 osób. Planowany termin zakończenia realizacji zadania określono na listopad 2012 r. Wartość projektu oszacowano na kwotę: 738.111,00 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 627.393,00 zł.

Projekt nie uzyskał dofinansowania.

➤ **Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 – 2011**

1. W listopadzie 2008 r. Gmina Hrubieszów po raz pierwszy złożyła wniosek o dofinansowanie inwestycji w ramach tzw. Schetynówki. Projekt pn.: „**Budowa chodnika w ciągu drogi gminnej nr 111142 L w m. Moniatycze, km 0+003.00 + 0+489.00**” polega na wybudowaniu odcinka chodnika o łącznej długości 486 m w miejscowości Moniatycze. Chodnik zlokalizowano wzdłuż drogi o nawierzchni bitumicznej o szerokości jezdni 4,6 - 5,0 m, na działkach ewidencyjnych nr 478, 249 i 251 w obrębie ewidencyjnym Moniatycze. Działka o nr 478 stanowi własność Gminy Hrubieszów. Na pozostałych działkach Gmina Hrubieszów posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowy chodnika, na podstawie stosownych zgód właścicieli. Szerokość chodnika: 1,65 m (łącznie z krawężnikiem). Początek odcinka zaprojektowano lewostronnie od skrzyżowania drogi gminnej Nr 111142 L z drogą powiatową Nr 1855 L. Zakończenie zlokalizowane będzie na wysokości ogrodzenia budynku Zespołu Szkół Publicznych w Moniatyczach. Nawierzchnia chodnika wykonana zostanie z kostki brukowej o grubości 6 cm na podsypce cementowo-piaskowej 1:4 o grubości 4 cm. Wykonane zostanie wzmocnienie podłoża poprzez stabilizację gruntu cementem $R_m=1,5\text{MPa}$ o grubości 10 cm. Wzdłuż chodnika zamontowane zostaną obrzeża betonowe 6x20 cm i krawężnik betonowy na ławie betonowej B10 z oporem (15x30 cm). Ponadto na szerokości chodnika zostaną wykonane zjazdy z kostki brukowej o grubości 8 cm na działki rolne i posesję. W zakresie odwodnienia przewiduje się: wykonanie 6 szt. lokalnych ścieków podchodnikowych, wykonanie brakujących ścianek czołowych na przepuszczenie 1080 oraz wykonanie umocnienia części skarp płytą ażurową na odcinku 0+020.00 + 0+100.00. W pobliżu wyjścia z budynku szkoły zlokalizowane zostanie przejście dla pieszych wraz z wymaganym oznakowaniem poziomym i pionowym. Projekt miał być realizowany w okresie: od kwietnia do sierpnia 2009 r. Koszty przewidziane do poniesienia oszacowano na kwotę: 200.500,00 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 100.200,00 zł. Wcześniej poniesione zostały już wydatki (niekwalifikowane) na wykonanie dokumentacji techniczno-prawnej w kwocie: 18.300,00 zł.

Wniosek został złożony przez Gminę Hrubieszów indywidualnie, bez partnerstwa i to właśnie stało się przyczyną przyznania mniejszej ilości punktów i braku dofinansowania inwestycji.

2. Ponownie wniosek na dofinansowanie inwestycji pn.: „**Budowa chodnika w ciągu drogi gminnej nr 111142 L w m. Moniatycze, km 0+003.00 + 0+489.00**” Gmina Hrubieszów złożyła pod koniec września 2009 r. Cele i zakres robót był taki sam, jak poprzednio. Tym razem jednak wniosek został złożony w partnerstwie z: Zarządem Powiatu

Hrubieszowskiego (zadeklarował wkład w wysokości: 2.000,00 zł) oraz Rzymsko-Katolicką Parafią Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Moniatyczach (wkład w postaci użyczenia gruntu na cele budowy chodnika). W efekcie udało się otrzymać dofinansowanie we wnioskowanej kwocie 100.200,00 zł. W wyniku postępowania przetargowego udało się osiągnąć oszczędności na realizacji tej inwestycji. Wartość całkowita robót wyniosła: 150.055,56 zł, a przyznane dofinansowanie: 75.027,00 zł. Na taką wartość zawarta została w dniu 19 marca 2010 r. umowa o dofinansowanie realizacji projektu z Wojewodą Lubelskim. Realizacja projektu zakończyła się w sierpniu 2010 r. Złożono wniosek o płatność, po weryfikacji którego dofinansowanie zostało przekazane Gminie Hrubieszów.

3. W ostatnim naborze wniosków, prowadzonym do dnia 30 września 2010 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek pn.: „**Remont istniejącej nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej nr 111050 L Nowosiółki - Zadębcze w m. Nowosiółki km 0+000 + 1+703**”. Inwestycja ma polegać na wykonaniu nowej warstwy ścieralnej o grubości 5 cm na odcinku dł. 1128 m i szer. 5 m oraz warstwy ścieralnej o grubości 4 cm, na odcinku dł. 575 m i szer. 5 m w celu wzmocnienia wykonanej w połowie lat 80-tych XX wieku nawierzchni bitumicznej zdegradowanej na skutek wieloletniego ruchu pojazdów o dużym tonażu. Celem realizacji projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa, poprawy warunków i płynności ruchu drogowego pojazdów korzystających z drogi gminnej nr 111050 L w miejscowości Nowosiółki. W chwili obecnej na całej długości odcinka występują koleiny, garby, spękania poprzeczne oraz podłużne siatkowe z tendencją do tworzenia wyboi. Stan drogi ocenia się jako zły. Wykonanie remontu polegającego na ułożeniu nowej warstwy ścieralnej nawierzchni z mieszanki asfaltowej SMA o uziarnieniu 0/9,6 mm przywróci jej pierwotny kształt. Wniosek został złożony w partnerstwie z Zarządem Powiatu Hrubieszowskiego (zadeklarował wkład w wysokości: 2.000,00 zł). Planowana wartość całkowita inwestycji: 333.400,00 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 166.700,00 zł. Wniosek znalazł się na 42 miejscu, a więc na 1 miejscu listy rezerwowej. W dniu 15 marca 2011 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdził wniosek do dofinansowania. Ostatecznie inwestycję zrealizowano i rozliczono w listopadzie 2011 r. W wyniku postępowania przetargowego całkowita wartość inwestycji wzrosła do kwoty: 389.648,76 zł, a otrzymane dofinansowanie pozostało na niezmiennym poziomie.

➤ **Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – ETAP II BEZPIECZEŃSTWO – DOSTĘPNOŚĆ – ROZWÓJ**

1. W grudniu 2012 Gmina Hrubieszów, korzystając ze zwiększenia poziomu dofinansowania w programie (z 30% do 50%) i ogłoszenia naboru uzupełniającego, złożyła wniosek na projekt pn.: „**Remont istniejącej nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej nr 111094 L Czerniczyn – Łotoszyn**”. W ramach projektu planuje się remont 2,4 km drogi o szerokości 5,5 m poprzez wykonanie warstwy ścieralnej z mieszanki grysowo-mastyksowej SMA o grubości 4 cm, na wyrównaniu z masy betonu asfaltowego o średniej grubości 4 cm. Wartość projektu oszacowano na kwotę: 1.055.041,93 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie ma stanowić 50% wartości, czyli: 527.520,97 zł. Planowany termin realizacji: do października 2013 r. Projekt został oceniony pozytywnie i znalazł się na liście rezerwowej. W listopadzie 2013 r. ostatecznie został wybrany do dofinansowania i zrealizowany na początku grudnia. Wartość całkowita inwestycji po przetargu wyniosła: 835.540,11 zł, a otrzymane dofinansowanie: 427.270,00 zł.

2. We wrześniu 2013 r. zaktualizowano i przystosowano powyższy projekt do nowego naboru wniosków. W efekcie ponownie Gmina Hrubieszów złożyła wniosek pt.: „**Remont istniejącej nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej nr 111094 L Czerniczyn – Łotoszyny**”. Zakres prac został poszerzony o oznakowanie i wyposażenie drogi w elementy bezpieczeństwa ruchu. W związku z powyższym wartość całkowita projektu oszacowana została na kwotę: 1.153.107,37 zł., w tym wnioskowane dofinansowanie stanowiło 50% wartości, czyli: 576.553,68 zł. Planowany termin realizacji: do października 2014 r. Już po złożeniu nowego wniosku, okazało się, że projekt został wybrany do dofinansowania z listy rezerwowej, w wersji z roku poprzedniego.
3. We wrześniu 2014 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek na „**Remont drogi gminnej Nr 111095 L Czerniczyn – Metelin od km 0 + 000 do km 2 + 650**”. Roboty objąć mają odcinek drogi o długości 2650 m. Wartość inwestycji to: 454.889,28 zł, w tym 227.444,64 zł stanowić ma dofinansowanie w ramach programu. Planowany termin zakończenia realizacji zadania to połowa października 2015 r. Wniosek został zaakceptowany i zamieszczony na liście rezerwowej projektów, ale nie otrzymał dofinansowania.

➤ **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

1. W lutym 2010 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowanie przedsięwzięcia w ramach Programu Priorytetowego 6.1. Ochrona przyrody i krajobrazu w 2010 roku, pn.: „**Budowa małej infrastruktury zabezpieczającej Błonia Nadbużańskie na obszarze NATURA 2000**”.

W ramach tego projektu przewiduje się zagospodarowanie turystyczne dwóch działek gminnych w Gródku i Czumowie. W Gródku ma powstać punkt widokowy na Królewski Kąt z wieżą widokową, zadaszeniem, lunetami widokowymi oraz miejscami parkingowymi. Natomiast w Czumowie (na działce, na której odbywają się festyny z okazji Dnia Samorządowca) powstanie m.in. wiata wielofunkcyjna. Planowane rozwiązania mają na celu ograniczenie presji turystów na cenne zasoby przyrodnicze obszaru NATURA 2000, a jednocześnie umożliwienie turystom obserwowania atrakcji Gminy Hrubieszów. Obiekty mają zostać postawione w znacznej większości z materiałów naturalnych, odnawialnych (głównie drewno), dzięki temu ogranicza się negatywny wpływ na środowisko.

Gmina otrzymała dotację na 100% robót budowlanych, czyli 388.250 zł. Musiała jednak za własne środki wykonać dokumentację techniczno-projektową (ok. 20 tys. zł). Umowę na udzielenie dotacji zawarto na początku września 2010 r. Decyzja o dofinansowaniu zapadła już wcześniej, w związku z czym Gmina Hrubieszów jeszcze wiosną 2010 r. zleciła opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej dla działki w Gródku, która została wykonana. Ponadto do końca tego roku opracowano jeszcze dokumentację techniczno-projektową na kwotę 18.140 zł. W związku z wymogami NFOŚiGW został złożony wniosek o wypłatę dotacji w kwocie 4.400,00 zł, która stanowi pokrycie dla opracowania inwentaryzacji przyrodniczej (w 2010 r. zaplanowano tylko ten wydatek kwalifikowalny). Wniosek o płatność został pozytywnie zweryfikowany.

W marcu 2011 r. ogłoszono przetarg nieograniczony w wyniku, którego wyłoniono wykonawcę robót budowlanych i dostaw. Realizację inwestycji zakończono i rozliczono jesienią 2011 r. Ostatecznie wartość całkowita inwestycji wyniosła: 388.067,25 zł (w 100% sfinansowane przez NFOŚiGW).

2. W lipcu 2011 r. Gmina Hrubieszów ponownie złożyła wniosek do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowanie przedsięwzięcia w ramach

Programu Priorytetowego 6.1. Ochrona przyrody i krajobrazu w 2010 roku, pn.: **„Odtworzenie zasobów przyrodniczych i obiektów służących ochronie przyrody na Błoniach Nadbużańskich”**. Projekt dotyczy odtworzenia zasobów przyrodniczych oraz obiektów służących ochronie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych zniszczonych w wyniku wylewów rzek Bug i Huczwa w okresie 2010 – 2011 na terenie miejscowości Teptiuków i Gródek. Składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza, „przyrodnicza” polega na zrekultywowaniu terenu w Gródku, na którym w przyszłych latach będzie mogła zostać odtworzona zwarta kolonia susła perełkowanego. Druga część projektu, „infrastrukturalna” zakłada remonty dwóch niewielkich mostków na lokalnych ciekach wodnych w Teptiukowie oraz jednego większego mostu przez rzekę Huczwa w Gródku. Ponadto zakłada się remont odcinka drogi gminnej o łącznej długości 600 m, łączącego wszystkie mosty. Droga tą (nr 11109 L) przebiega jednocześnie kilka szlaków i tras rowerowych, w tym ścieżka historyczno-przyrodnicza Królewski Kąt, a także: Nadbużański Szlak Rowerowy Janów Podlaski – Hrubieszów, Transgraniczna Trasa Turystyczna oraz polsko-ukraiński Turystyczny szlak transgraniczny Bełżec – Bełż – Bełżec.

Zakładana wartość inwestycji: 466.520,00 tys. zł, co stanowi 100% wartości zadania. Gmina Hrubieszów zobowiązała się jedynie do wykonania z własnych środków niezbędnej dokumentacji techniczno-prawnej, związanej z opracowaniem projektu budowlanego na remonty mostów i drogi.

Ostatecznie projekt nie otrzymał dofinansowania.

3. W styczniu 2012 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie do nowego programu priorytetowego NFOŚiGW 6.3. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo Część 4) Wsparcie przedsięwzięć mających na celu utrwalenie uzyskanych efektów ekologicznych. Wniosek pn. **„Utrzymanie funkcjonalności małej infrastruktury zabezpieczającej Błonia Nadbużańskie”** przewidywał kontynuację działań na dwóch działkach w Gródku i w Czumowie, na których poprzednio wybudowano małą infrastrukturę turystyczną ze środków NFOŚiGW. Na obu działkach zaplanowano wykonanie ekologicznego oświetlenia solarno-hybrydowego, zainstalowanie monitoringu wizyjnego oraz wykonanie przyłączy wodociągowych. Ponadto zaplanowano wykonanie instalacji odgrzemia wieży widokowej w Gródku, zakup pojemników do segregacji odpadów oraz opracowanie i wydruk folderów informacyjno-promocyjnych w nakładzie 5000 egz. Realizację inwestycji planowano w okresie: sierpień 2012 r. – maj 2013 r. Wartość całkowitą zadania oszacowano na kwotę: 249.200,00 (w 100% finansowane ze środków NFOŚiGW). Gmina Hrubieszów zobowiązała się jedynie do wykonania dokumentacji projektowej.

Projekt nie został jednak rekomendowany do dofinansowania.

4. We wrześniu 2015 r. Gmina Hrubieszów opracowała wniosek o dofinansowanie do programu priorytetowego 5.5 „Międzydziedzinowe Edukacja Ekologiczna” dla typów projektów: Budowa, rozbudowa, adaptacja, remont, wyposażenie i doposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej. Wniosek pn. **„Centrum Edukacji Ekologicznej”** przewidywał rozbudowę Urzędu Gminy Hrubieszów w celu utworzenia Centrum Edukacji Ekologicznej, a także jego wyposażenie. Ponadto zaplanowano odtworzenie elementów ścieżki historyczno-przyrodniczej „Królewski Kąt”. Planowany termin zakończenia inwestycji, to listopad 2017 r. Wniosku ostatecznie nie złożono z powodu uzyskania negatywnej opinii Ministra Środowiska na temat przedsięwzięcia.

5. W listopadzie 2015 r. NFOŚiGW ogłosił ponownie nabór wniosków na dla typów projektów: Budowa, rozbudowa, adaptacja, remont, wyposażenie i doposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej. Gmina Hrubieszów uzupełniła uprzednio opracowany wniosek pn. „**Centrum Edukacji Ekologicznej**” (m.in. o uzyskanie deklaracji partnerskich od 4 ogólnopolskich organizacji: Klubu Przyrodników, Towarzystwa na rzecz Ziemi, Fundacji Ziemia i Ludzie oraz Konwentu Współpracy Samorządowej Polska-Ukraina), w celu uzyskania ponownej opinii Ministra Środowiska. Pomimo braku odpowiedzi z Ministerstwa w grudniu 2015 r. złożono wniosek do NFOŚiGW. Wartość całkowita inwestycji wynosiła 2.127.837 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 1.915.052,00 zł. Wniosek został odrzucony, ale w styczniu 2016 r. Zarząd NFOŚiGW podjął decyzję o unieważnieniu całego konkursu.

➤ **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie**

I. W listopadzie 2011 r. Gmina Hrubieszów ubiegała się o dofinansowanie części wkładu własnego dwóch projektów, na które otrzymała poprzednio dofinansowanie w ramach PROW. W tym celu złożono trzy wnioski (w różnych wariantach):

1. Na dotację wysokości 50% wkładu własnego I etapu (realizowanego w 2012 r.) operacji pn. „**Budowa wodociągu na terenie Gminy Hrubieszów z zapewnieniem odbioru ścieków**”. Wniosek obejmował zarówno budowę sieci wodociągowej, jak też zakup beczki asenizacyjnej. Wnioskowana kwota dotacji to: 536.849,07 zł.
Projekt nie otrzymał dofinansowania.
2. Na dotację wysokości 50% wkładu własnego operacji pn.: „**Zakup zestawu do selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Hrubieszów**”. Wnioskowana kwota dotacji to: 49.680,00 zł.
Projekt nie otrzymał dofinansowania.
3. Na dotację wysokości 50% wkładu własnego zakupu beczki asenizacyjnej do wywozu ścieków, zaplanowanej do zakupu w ramach operacji pn.: „**Budowa wodociągu na terenie Gminy Hrubieszów z zapewnieniem odbioru ścieków**”. Wnioskowana kwota dotacji to: 30.000,00 zł.
Projekt nie otrzymał dofinansowania.

II. W listopadzie 2012 r. Gmina Hrubieszów ubiegała się o dofinansowanie części wkładu własnego dwóch projektów:

1. W formie dotacji ma pokryć 50% kosztów zaplanowanych na realizację zadania pt. „**Utrzymanie funkcjonalności małej infrastruktury zabezpieczającej Błonia Nadbużańskie**”, tj. 143.075,00 zł. Całkowita wartość projektu została oszacowana na kwotę 286.150,00 zł. Zakres tego projektu obejmuje: wykonanie instalacji odgrzmiczenia wieży widokowej w Gródku, oświetlenie ekologicznym oświetleniem solarnym hybrydowym, instalację 2 kpl. monitoringu wizyjnego oraz wykonanie dwóch przyłączy wodociągowych od istniejącej sieci wodociągowej do istniejących obiektów małej infrastruktury turystycznej na działkach w miejscowości Gródek (wieża widokowa) i w miejscowości Czumów (Lasek Czumowski), a także zakup i ustawienie na tych działkach 8 szt. pojemników do selektywnej segregacji odpadów. Wymienione elementy stanowiąc będą uzupełnienie i zabezpieczenie przed niszczeniem istniejących elementów małej infrastruktury turystycznej na działkach w Gródku i Czumowie, które zostały wytworzone w wyniku zrealizowanego w latach 2010-2011 przez Gminę Hrubieszów przedsięwzięcia sfinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W dniu 28 lutego 2013 r. WFOŚiGW przyznał warunkowo dotację jedynie w

wysokości 30.000,00 zł na realizację tego projektu. W związku z koniecznością opracowania pełnej dokumentacji techniczno-prawnej, uzyskaniem pozwolenia na budowę i niskim poziomem dotacji, przy jednoczesnej konieczności osiągnięcia efektów ekologicznych, Gminy Hrubieszów odstąpiła od realizacji tego zadania w 2013.

2. W formie preferencyjnej pożyczki na „**Budowę sieci wodociągowej z przyłączami w m. Brodzica i pompowni wody w m. Obrowiec**” w wysokości 1.100.895,00 zł, co stanowić ma 80% kosztów całkowitych inwestycji. Wartość całkowitą oszacowano na kwotę: 1.376.119,29 zł. W przypadku otrzymania pożyczki i spełniania warunków rozliczenia istnieje możliwość ubiegania się o umorzenie 25% pożyczonej sumy. Planowany kredyt może zostać zaciągnięty na 4 lata. Dzięki pożyczce Gmina Hrubieszów zamierza przyspieszyć budowę wodociągu w Brodzicy (planuje się podłączenie do 69 gospodarstw domowych) oraz uniezależnić się od dostaw wody dla miejscowości Wolica i Obrowiec od Miasta Hrubieszów, co powinno z kolei prowadzić do zaoszczędzenia środków finansowych w gminnym budżecie. W dniu 28 lutego 2013 r. WFOŚiGW przyznał pożyczkę na realizację tej inwestycji.

➤ **„Razem Bezpieczniej”
(Rządowy Program Ograniczania Przystępczości i Aspołecznych Zachowań
„Razem Bezpieczniej”)**

W grudniu 2012 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek pt.: „**Miasteczko ruchu drogowego na działce nr 368 położonej w Moniatyczach**”. W ramach projektu zaplanowano zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkół Publicznych w Moniatyczach poprzez budowę miasteczka ruchu drogowego, na którym dzieci i młodzież mieliby być przygotowywani do ruchu drogowego. Realizację zadania zaplanowano w okresie: od kwietnia do sierpnia 2012 r. Wartość całkowitą oszacowano na kwotę 147.031,56 zł, w tym wnioskowane dofinansowanie: 100.000,00 zł.

Projekt nie otrzymał dofinansowania.

➤ **Program „Moje Boisko – Orlik 2012”**

We wrześniu 2011 r. Gmina Hrubieszów zgłosiła do Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie swój udział w programie, planując budowę boiska w Teptiukowie. W marcu 2012 r. Sejmik Województwa Lubelskiego odstąpił od dofinansowania programu w 2012 r. W związku z powyższym Gmina Hrubieszów nie zdecydowała się na realizację projektu.

➤ **Wsparcie Lokalnej Infrastruktury Drogowej**

W kwietniu 2018 r. Gmina Hrubieszów złożyła wniosek o dofinansowanie zadania pn.: „Przebudowa drogi gminnej nr 111090L Dziekanów – Świerszczów” w ramach Rządowego programu na rzecz rozwoju oraz konkurencyjności regionów poprzez wsparcie lokalnej infrastruktury drogowej. Projekt przewidywał przebudowę drogi o długości 1 km. Zadanie nie zostało dofinansowane.

➤ **Fundusz Dróg Samorządowych**

I. W kwietniu 2019 r. Gmina Hrubieszów złożyła dwa wnioski o dofinansowanie na przebudowę dróg, tj.:

1. **„Przebudowa drogi gminnej nr 111100L w miejscowości Kozodawy”**. W wyniku realizacji zadania przebudowano odcinek o długości 935 m. W ramach przebudowy wykonana została nakładka wzmacniająca na istniejącą nawierzchnię kruszywową, tj. na istniejącej 30 cm nawierzchni z MMA ułożono: 12 cm warstwa wyrównawcza z kruszywa 0/31,5 mm niezwiązanego, stabilizowanego mechanicznie, 4 cm warstwa wiążąca AC16W 50/70 i 4 cm warstwa ścieralna AC11S 50/70. Po przebudowie szerokość jezdni wynosi 5,50-6,10 m. Zostały również utwardzone pobocza, obustronnie, o szerokości 0,75 m każde. Ponadto, w km 0+203,50 wykonano zjazd indywidualny o szerokości 4,00 m na działkę gminną (teren inwestycyjny) o nr 240/1. Drugi zjazd został wykonany w km 1+115,20 na drogę wewnętrzną. W ramach zadania zostały także odtworzone istniejące rowy odwadniające, poprzez ich odmulenie. Drogę oznakowano zgodnie z projektem stałej organizacji ruchu, w tym powstało przejście dla pieszych oznakowane aktywnie. Dodatkowo, w związku z przebudową drogi, Gmina Hrubieszów wykonała oświetlenie uliczne, w ramach środków własnych, zgodnie z posiadanym projektem.

Projekt został oceniony pozytywnie i otrzymał dofinansowanie w wysokości 321.920,00 zł. Wartość całkowita projektu to 584.534,61 zł. Zadanie zostało zrealizowane do lutego 2020 r.

2. **„Przebudowa drogi gminnej nr 111081L w Kułakowice Drugie – Kułakowice Trzecie”**. Długość planowanego do przebudowy odcinka: 2792 m. Przebudowa polegała na ułożeniu warstwy wyrównawczej z kruszywa łamanego stabilizowanego mechanicznie 0/31,5 mm o grubości średnio 10 cm oraz warstwy wiążącej z betonu asfaltowego o gr. 4 cm i warstwy ścieralnej o grubości 3 cm z betonu asfaltowego. Na odcinku od km 1+000 do km 2+367 zaprojektowano szerokość 3,0 m, a na odcinku od km 2+367 do km 3+792 szerokość 4,0 m. Ponadto zaplanowano wykonanie trzech mijanek, zlokalizowanych w km: 1+615,5 (strona prawa), 2+075 (strona lewa) i 2+812,5 (strona lewa). Każda o długości 25 m i szerokości 2 m (łącznie z jezdnią 5-6 m w zależności od lokalizacji). W ramach zadania zaplanowano także obustronne pobocza gruntowe o szerokości 0,5 m. oraz oznakowanie zgodnie z projektem stałej organizacji ruchu.

Całkowita wartość zadania została oszacowana na 946.846,50 zł. W przypadku otrzymania dofinansowania realizacja miała się zakończyć do lipca 2020 r.

Projekt nie otrzymał dofinansowania.

II. W sierpniu 2019 r. Gmina Hrubieszów złożyła kolejny wniosek o dofinansowanie na przebudowę drogi pn.:

1. **„Przebudowa drogi gminnej nr 111105L w miejscowości Brodzica”**. Zadanie polega na przebudowie drogi gminnej o łącznym odcinku o długości 1639 m. W ramach realizacji zadania zaplanowano: wykonanie wzmocnienia nawierzchni, odtworzenie rowów drogowych, regulację wysokości zjazdów indywidualnych, wykonanie poboczy kruszywem i wykonanie oznakowania pionowego. Inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Szerokość nawierzchni zostanie poszerzona do 6,00 m. Po obu stronach drogi zostaną wykonane pobocza o szerokości 1,25 m. W ramach zadania, w celu zapewnienia odwodnienia, zostaną także odtworzone istniejące rowy drogowe, poprzez ich odmulenie.

Całkowita wartość zadania wynosi: 1.524.446,58, w tym dofinansowanie: 914667,00 zł. Przebudowa powinna zostać wykonana do końca września 2020 r.

Wniosek został pozytywnie oceniony i wybrany do dofinansowania.

Gmina przyjazna funduszom

Dotychczasowe doświadczenia i osiągnięcia Gminy Hrubieszów na polu pozyskiwania funduszy unijnych zostały docenione przez Związek Powiatów Polskich, który w wyniku przeprowadzonego konkursu, w październiku 2006 r. przyznał gminie Certyfikat „Gminy otwartej na fundusze strukturalne”. Ponadto, jednocześnie ZPP przyznał Certyfikat „Specjalisty ds. funduszy strukturalnych” pracownikowi Urzędu Gminy Hrubieszów – Piotrowi Tarasiukowi.

Projekt Gminy Hrubieszów jednym z najlepszych w kraju

W styczniu 2010 r. Gmina Hrubieszów zajęła III miejsce w I edycji ogólnopolskiego konkursu „Wygramy Razem Euro” zorganizowanego wspólnie przez firmę Accreo Taxand i „Gazetę Wyborczą”. Sukces jest o tyle duży, że do konkursu zgłoszono sto kilkadziesiąt projektów z całego kraju. Konkurs miał na celu wyłonienie najlepszego pomysłu inwestycji ubiegającej się o unijną dotację. Wśród kryteriów jakie jury brało pod uwagę przy ocenie znalazły się:

- oryginalność (tj. niepowtarzalność pomysłu);
- pomysłowość (tj. stopień kreatywności pomysłu);
- innowacyjność (na ile pomysł na projekt jest pionierski);
- wykonalność projektu;
- dostępność środków w ramach zidentyfikowanych instrumentów wsparcia.

Gmina Hrubieszów zgłosiła do konkursu projekt polegający m.in. na budowie punktu widokowego na „Królewski Kąt” w miejscowości Gródek i innych elementów małej architektury turystycznej w tzw. „Lasku Czumowskim” (zakres tego projektu pokrywa się z tym przedstawionym do dofinansowania do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w projekcie pn.: „**Budowa małej infrastruktury zabezpieczającej Błonia Nadbużańskie na obszarze NATURA 2000**”) Jury konkursu uzasadniło w następujący sposób wybór odnośnie Gminy: *„która dążąc do rozwoju turystyki w regionie województwa lubelskiego, dba jednocześnie o zabezpieczenie obszarów unikatowych pod względem środowiskowym ”*.

Nagrodą za zajęcie III miejsca jest zaproszenie dwóch przedstawicieli gminy na bezpłatne warsztaty pisania wniosków o dotację prowadzone przez ekspertów firmy Accreo Taxand.

Przyjazna Wieś

W 2014 r. Gmina Hrubieszów zgłosiła swój projekt Wioski Gotów w Masłomęczu do ogólnopolskiego konkursu „Przyjazna Wieś” na najlepszy projekt w zakresie infrastruktury społecznej zrealizowany na terenach wiejskich przy wsparciu środków unijnych. Konkurs organizowany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a etap regionalny konkursu przeprowadzany był przez Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. Gmina Hrubieszów zajęła I miejsce w konkursie regionalnym, otrzymała nagrodę finansową w wysokości 3,5 tys. oraz pamiątkowa tabliczkę, a projekt automatycznie awansował do etapu ogólnopolskiego.